

LAISVE

Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVE
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskritys (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje 12.00\$
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemp. kalna 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 38

Ozone Park 17, N. Y. Antr., gegužės (May) 14, 1963

METAI 52-ji

KRISLAI

"Bowerės bomai..."
Krinta kaip rudenį musės
Povila Jutulį prisiminus
Apie kapitono Svensono
! Festivali!

— Rašo R. Mizara —

Siuos žodžius rašant, Niujorko mieste jau 35 asmenys mirė, išgėrę medinio alkoholio. Apie 30 tebėra ligoninėje — kritiškai serga. Keli apakę, kai kurie išėjo iš proto. Visa tai įvyko per keletą dienų.

Kas tos medinio alkoholio aukos? Komercinė spauda atsako: tai "Bowerės bomai," "visuomenės atmatos."

Aišku, taip lengviausia dalykus aiškinti. Bet taip "aiškindama," kapitalistinė spauda kerta smūgi sistemai, kurią ji gina.

Kai "Bowerės bomai" pradėjo kristi, Niujorko miesto sveikatos departamentas praplėšė akis ir sužinojo, kad afišinė Ispanija siunčia Amerikon brande, atmiestą medinį alkoholį. Pačioje Ispanijoje nemaža žmonių mirė, išgėrę tų nuodų.

Kaipgi ispaniški nuodai buvo įleisti į mūsų šalį?

Kas gi, pagaliau, dabar atsakingas dėl to, kad Bowerės žmonės krinta kaip musės?!

Kad skaitytojai būtų aiškiau, pasakykime: Niujorke yra gatvė vadinama Bowerly. Ten yra pigių hoteliukų, yra visokių tikybų misijų, aplink kurias suskūnėjusi iš gyvenimo rato išsitemę žmonės, pradedę darbus ir viltį. Daugelis jų kadaise gal buvo labai žymūs žmonės, bet šandien — gyvi lavonai, ir jais nieks nesirūpina. Jie mėgsta gerti, jie nori pamiršti. Ir štai pasitaikė jiems gauti pigaus gėralo — medinio alkoholio. Na, išgėrė ir pamiršo!

Daugelis jų gyvena netikrais vardais, todėl, jiems mirus, išvežami kažin kur ir kišami į žemę — "valdžios lėšomis." O Bowerly yra netoli Wall stryto.

Matot, kas darosi "turtinčiausioje pasaulyje" mieste!...

Š. m. gegužės mėn. 9 d. sukako 15 metų, kai Stoughton, Mass., mirė Povilas Jutulius, ilgametis "Laisvės" bendradarbis, visuomenės veikėjas. Profesijos — vaistininkas, bet tai nekludė jam visuomet palaikyti ryšius su pažangiųjų lietuvių judėjimu.

Povilas Jutulius buvo aistringas lietuviškos knygos gerbėjas. Jis turėjo didžiulį knygyną, ir po jo mirties visos jo paliktos knygos buvo persiųtos į Tarybų Lietuvą. Šandien jomis naudojasi Lietuvos žmonės.

Kaip žmogus, Povilas buvo draugiškas, kuklus, visuomet pasiryžęs kitam padėti. Tegu jis ilsisi ramiai!

JAV armijos kapitono Alfredo Svensono perėjimas į Rytų Vokietiją — įdomi sensacija. Įdomi tuo, kad jis buvo dipukas, ir kad jo motina, Mrs. Arno Svenson, dirba valdišką darbą Washingtone.

Kapitonas A. Svenson, kaip rašo komercinė spauda, gimė ir augo Lietuvoje: karo metu jo tėvą užmušė hitlerinė bomba; po karo abu su motina pabėgo į Vakarų.

Svarbu būtų žinoti, kokia kapitono buvo lietuviška pavardė? Juk Svenson nėra lietuviška. Ilgainiui gal paaiškės ir motyvai, kuriais remda-

Vyks į TSRS Kinijos komunistų vadai

Pekinas. — Kinijos premjeras Chou En-lajus painformavo Tarybų Sąjungos ambasadorių Steponą Červonenko, kad Kinijos Komunistų partijos Centro komitetas apsvarstė TSRS Komunistų partijos laišką. Kinijos Komunistų partija priėmė TSRS komunistų pakvietimą, kad į Maskvą atvyktų Kinijos komunistų vadai išlyginimui ideologinių nesusipratimų.

Chou En-lajus išreiškė pageidavimą, kad Maskvoje susitikimas įvyktų apie vidurį birželio mėnesio. Jis sakė, kad tarp Kinijos delegatų bus Teng Hsiao-pingas, Kinijos Komunistų partijos generalinis sekretorius, Peng Čenas, Centro komiteto ir Politinio biuro narys ir kiti žymūs kinų veikėjai.

Numatoma, kad bus išlyginta komunistų nesusipratimai, nes daugelis kitų šalių partijų to reikalauja.

Ženeva. — Jungtinių Tautų komiteto posėdyje kovai prieš narkotizmą Tarybų Sąjungos delegatė Valentina Vasilieva griežtai užpro-

testavo prieš kaltinimus Kinijai, būk ji Tolimuose Rytuose platinanti opiumą ir morfina. Vasilieva sakė, jog tai Vakarų išmisas politiniais sumetimais, kad šmeižtų Kiniją. Ji sakė, kad Kinija yra uždraudus narkotikų gaminimą, apart tik gyduolių reikalam.

Pekinas. — Tarybų Sąjunga ir Kinija pasirašė bendradarbiavimo ir pagalbos sutartį. Sutartis apima kultūrinį, ekonominį ir techninį bendradarbiavimą.

Už Tarybų Sąjungą pasirašė jos ambasadorius S. V. Červonenko, o už Kiniją Čang Čin-hsinas.

Kinijos laikraščiai daug rašė apie TSRS praeityje suteiktą pagalbą ir jos nuolatinių Kinijos užtarimą.

Sidnėjus. — Australija suteikė teisę JAV įsirengti karo laivynui bazę. Jos įrengimui bus išleista \$75,000,00.

Manila. — Susida užė JAV karo laivyno malūnsparnis ir žuvo du lakūnai.

POPIEŽIUS IR KITI GAVO PREMIJAS

Roma. — Popiežius Jonas XXIII gavo Balzano premiją už pasidarbavimą taikai. Jas taipgi gavo: amerikietis istorikas Samuelis E. Morisonas, vokiečių kompozitorius Paul Hindemith, austras biologas Karl von Frisch ir tarybinis matematikas Andrejus Kolmogorovas. Balzano premija, greta medalių, yra \$52,000 pinigais.

PRIEŠ ATOMINIUS GINKLUS

Strasburgas, Prancūzija. — Čionai įvyko 17-kos valstybių Patariamosios sąjungos konferencija. Ji pasisakė prieš ginklavimą atominiais ginklais NATO jėgų.

Belgradas. — Jugoslavija, nors ir pagerino savo santykius su TSRS, bet ji bus neutrališka tarp Vakarų ir Rytų.

IŠ VISO PASAULIO

Loch Sheldrake, N. Y. — Catskill kalnų srityje įvyko labai daug gaisrų, nes antaras mėnuo viešpatauja sausra.

Bona. — Birželio pabaigoje čionai lankysis JAV prezidentas Kenedis.

Tokio. — Sukako 62 metai Japonijos imperatoriui Hirohito.

masis kapitonas pasitraukė į socialistinę Vokietiją.

Tiems, kurie nuolat šūkaloja ir džiaugiasi, kad iš Rytų kai kurie pabėga į Vakarų, ši piliulė nėra lengva praryti.

Sekmadienį, gegužės 19 d., visi keliai ves į Worcesterį (Mass.), kur vyks Rytinių valstijų lietuvių dainos šventė.

Bė solistų, be duetistų dainų šventėje dalyvaus trys chorai.

Kas tik galite, važiuokite į festivalį, ruošiamą LMS Antrosios apskrities. Niujorkiškiai aidiečiai festivalin važiuos autobusu.

Londonas. — Anglijoje, Prancūzijoje, Italijoje ir kitose Europos šalyse komunistinė spauda plačiai aprašo įvykius JAV pietinėse valstijose. Net ir buržuazinė spauda piktinasi, nes negali suprasti: kaip galima dėl žmonių skirtingos spalvos juos taip terorizuoti.

Hongkongas. — Vietos vyriausybė suėmė tryliką asmenų, Čiang Kai-šeko agentų, ir ištremė į Formozą.

Kairas. — Egipto generalas Naguibas sakė, kad jeigu reikės, tai egiptiečiai išvės kailį Izraeliui.

Londonas. — Sulaukęs 65 metų amžiaus mirė anglų artistas M. E. Clifton James.

Washingtonas. — Liepos mėnesį į JAV armiją bus draftuota 7,000 jaunuolių.

Sako: Indonezija išvays imperialistus laukan

Jakarta. — Indonezijos prezidentas Sukarno tarėsi su atvykusiais Kinijos diplomatais. Po to jis pareiškė, kad Indonezija tol kovos, kol imperialistai bus išvaryti iš jos tautinių teritorijų.

Neseniai Indonezija nuo Olandijos atgavo Vakarų Naująją Gvinėją. Bet angilai imperialistai ir jų satalitai dar valdė didelius plotus, kurie etnografiniai ir ekonominiai priklauso Indonezijai, sakė Sukarno. Anglijos imperialistai

yra užgrobę šiaurinę dalį Borneo salos, kur sudarė tris kolonijas: Sarawaką, Brunerį ir Šiaurės Borneo. Ta teritorija užima 81,760 kvadratinį mylių plotą, turtinga augmenija ir iškaskomis. Anglijos imperialistai siekia ją įjungti į organizuojamą Malayazijos federaciją.

Timoro salos vakarinė dalis įeina į Indonezijos teritoriją, o rytinę pavergus Portugalijos. Portugalijos pavergtoji dalis užima 7,330 kvadratinį mylių plotą.

Pietų Vietname auga liaudies veikimas

Saigonas. — Trys Vietnamo divizijos, su didele pagalba Jungtinių Valstijų karo laivynui ir malūnsparniu, puola Pietų Vietnamo partizanų užimtą teritoriją.

Trys divizijos, tai apie 40,000 karninkų ir karių. Tas rodo, kad ten yra didelės partizanų jėgos. Jungtinių Valstijų karninkai sako, kad veikia trijų rūšių partizanai. Laisvės armijos dalinius sudaro jauni, parinkti, gerai išlavinti vyrai ir, dalinai, merginos. Jie yra organizuoti į batalionus nuo 300 iki 700 žmonių viename batalione. Mekongo upės srityje veikia apie 30 tokių batalionų. Jie gerai moka ginklus varuoti.

Antrąją grupę sudaro lo-

kaliniai partizanai, kurių daliniai turi po 100 žmonių. Jie puola valdžios mažesnius armijos dalinius ir saugoja partizanų užimtą teritoriją. Trečiąją grupę sudaro "paprasti gyventojai", kurie neatskiriami nuo kitų gyventojų. Jie susijungia, atlieka žygį ir paskui vėl išsiskirsto. Šie partizanai naikina atskirus liaudies priešus ir veikia ten, kur partizanų jėgos dar neįskaitingos.

Amerikiečiai sako, kad visi partizanai labai neapkenčia JAV militaristų. Prieš kelias dienas partizanų grupė sulaukė "jipą", nužudė du vietnamiečius karninkus ir JAV leitenantą P. D. Cramerį.

T. Sąjunga minėjo karo pabaigą

Maskva. — Gegužės 9 d. Tarybų Sąjungoje yra minima hitlerinės Vokietijos besąlyginis pasidavimas. Tas įvyko po to, kai Tarybų armija paėmė Berlyną.

TSRS Gynybos ministras maršalas Rodionas Malinovskis pateikė spaudoje ilgą straipsnį, kuriame nurodo kiek Tarybų Sąjunga paaugojo gyvybių už žmonių laisvę tuo metu, kada Vakarai vis tik "rengėsi prieš karą", o dabar Vakarai su buvusiais Hitlerio generolais suokalbiauja uždegti naują karą.

Maskva. — Sachalino salos srityje TSRS žvejai pagavo erškėtą ("sturgeon"), 220 svarų.

Cape Canaveral, Fla. — JAV militaristai ir Amerikon Telephone & Telegraph Co. specialistai iššovė 175 svarų satelitą "Telstar-2".

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis stoja už suteikimą Indijai \$512,000,000 pastatymui plieno fabriko.

Daugiau balsų už gimdymų kontrolę

Washingtonas. — Sumažėjo skirtumas gimdymų kontrolės reikalais tarp jos šalininkų ir Romos katalikų vadų.

Pirmiau katalikų vadai nenorėjo tuo klausimu netarti, bet dabar jie keičia savo nusistatymą.

Marston Bates Michigano universitetas pateikė duomenis, kad dabar pasaulyje kiekvieną minutę yra 80 naujagimių, per metus gyventojų padaugėja 48,000,000.

TSRS STIPRINA KOLŪKIUS

Maskva. — Tarybų Sąjungos vyriausybė išleido patvarkymą mažinimui kolūkiečių privatinį karvių, kiaulių, avių skaičius. Pasirodo, kad daugelyje kolūkių buvo tokių, kurie savuosius labiau "mylejo", o mažiau paisė bendrų kolūkių galvijų.

Bona. — Vakarų Vokietija siekia plėsti užsienio prekybą.

Pasaulis piktinasi puolimais ant negrų

Birmingham, Ala. — Baltiesi šovinizistai išprovokavo kruvinas riaušes. Buvo padėta bomba prie negrų kovotojo kunigo A. D. Kingo ir sužeista keli negrų gyventojų namai. Riaušėse sužeista daugiau kaip 50 žmonių.

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis siunčia į Birminghamą apie 1,200 federalinės armijos karninkų ir karių, kad suvaldytų baltųjų terorą.

Maskva. — Tarybų Sąjungos spauda daug rašo apie terorą prieš negrus JAV pietinėse valstijose, kur jie tūkstančiais areštuojami, į kalėjimus grūdami, šunims piudomi, galiniga vandens srove pilami. TSRS radijas plačiai perduoda apie tai žinias į Afriką ir Aziją.

Lagos, Nigerija. — Nigerijos spauda rašo, kad puolimai negrų JAV pietinėse valstijose yra taip baurus elgesys, kad negrai negalės jo pamiršti. Ji, tarp kitko, sako: "Jungtinių Valstijų imperializmas neišsitenka kailje. Jis puola Ku prieš Haiti, terorizuoja

milijonus negrų savo šalyje... Afrikoje JAV propagandistai kalba apie "demokratiją", "visų lygias teises", bet ta veidmainystė nedaro į mus įtakos".

Tokio. — Ne tik Japonijoje, bet visoje Azijoje spauda, radijas ir televizija smerkia įvykius JAV pietinėse valstijose. JAV šovinizistų nusistatymą prieš negrų rasę jie laiko nusistatymu ir prieš Azijos žmones.

Nairobi, Kenija. — Jomo Kenijatta, Afrikos Tautinės Sąjungos prezidentas, pasiuntė telegramą JAV prezidentui Kenedžiui, kuriuo, tarp kitko, sako:

"Mes reiškiam savo solidarumą su Amerikos negrais jų kovoje už žmonišką teises... Tai ironija, kad Jungtinių Valstijų, kurios skelbiais demokratijos namais, leidžia gyvuoti tokiai diskriminacijai... Jeigu Jungtinės Valstijos pagelbės Afrikos žmonių pastangas, tai turi kietai stovėti principu už pamatinę žmogaus laisvę".

KAS KURSTO PRIEŠ GVIANOS VALDŽIĄ?

Georgetown, Gviana. — Nuo to laiko, kai Gviana, Britanijos kolonija, nusibalsavo 1962 m. už nepriklausomybę, teisėmis Britanijos dominijonų, sudarė pažangiųjų valdžią su C. B. Jaganu, tai ten prasidėjo neramumai. Numatoma, kad yra kas nors tų neramumų užnugaryje.

REIKALAUJA TEISTI BUDELĮ NACI

Bona. — Iš užsienio visa eilė organizacijų reikalauja teisti budelį nacį G. Heubalsavo 1962 m. už nepriklausomybę, teisėmis Britanijos dominijonų, sudarė pažangiųjų valdžią su C. B. Jaganu, tai ten prasidėjo neramumai. Numatoma, kad yra kas nors tų neramumų užnugaryje.

Vėliausios žinios

Maskva. — T. Sąjungos militarinis tribunolas nu-teisė šalies išdaviką Olegą Penkovskį sušaudyti, anglą šnipą G. M. Wynne trims metams kalėjimo ir 5 metams prie verstinių darbų.

Philadelphia, Pa. — NACP — negrų organizacija pareiškė, kad bus su-ruošta demonstracijos ir pikietavimai po visą šalį užtariant pietinių valstijų negrus.

Cape Canaveral, Fla. — JAV karo orlaivynas iššovė "Titan-2" raketą, bet ji nepasiekus tikslo nukrito į Atlanto vandenyną.

Washingtonas. — Senatiniš subkomitetas tvirtina, kad Kuboje yra 17,000 TSRS militarinių žmonių.

Saratoga Springs, N. Y. — Sulaukęs 74 metų amžiaus mirė artistas Monty Woolley.

Cape Canaveral, Fla. — JAV karo laivyno jėgos paruošė majorą L. G. Cooperį iššogai Penkovskį sušaudyti, anglą šnipą G. M. Wynne trims metams kalėjimo ir 5 metams prie verstinių darbų.

Plattensburg, N. Y. — Gegužės pradžioje labai nepastovus oras. Buvo net karštis, o 11 dieną čia ir apylinkėje iškrito 5 coliai sniego.

Asbury Park, N. J. — Atlanto pakrastyje susidūrė anglų laivas "Glasgow" su olandų "Rotterdam". Olandų laivas nuskendo, jo igulą išgelbėjo angliai.

Sommerville, Mass. — Įvyko gaisras American Mineral Spirits Co. fabrike. Šimtai ugniagesių dirbo, kol gaisrą užgesino.

Bona. — Nuo Antrojo pasaulinio karo pabaigos į Jungtines Valstijas išvažiavo 400,000 vokiečių, o į Kanadą — 240,000.

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year,	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year,	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months,	\$6.50

Atrodo, bus išvengta

HISPANIOLA saloje yra dvi respublikos—Dominikonų ir Haiti. Pirmąją sudaro daugiausia ispanų kilmės žmonės, antrąją—negrai, kalbą francūziškai, kadangi toji šalis kadaise buvo Francūzijos imperialistų užgrobita.

Pastaruoju metu ten kilo "nesantaika". Dominikonų respublikos valdžia, matyt, pakurstyta imperialistų, pradėjo kabinėtis prie Haiti.

Haiti respubliką diktatoriškai valdo Francois Duvalier, o Dominikonų priešakyje stovi JAV "geras bičiulis"—Juan Bosch. Matyt, pastarajam parpū Duvalierą nuverstį ir Haiti "išlaisvinti", nes jis esąs Fidelio Kastro šalininkas.

Bosch sumobilizavo kariuomenę ir jau mojosį pradėti prieš Haiti karą. Reikalas atsidūrė Jungt. Tautų Saugumo Taryboje. Ir pastaroji, atrodo, išgelbės padėtį, užkirs kelią karui Hispaniola saloje.

JAV kapitalistinė spauda, radijas ir televizija labai niekina Haiti prezidentą, todėl, atrodo, jis ir jo politika nėra jau taip bloga liaudžiai.

M. Glezos---laureatas

SMAGU RASYTI, KAD šiemet tarp gavusiųjų Lenino Taikos premiją yra Manolis Glezos, Graikijos didvyris, neseniai išleistas iš kalėjimo vyras. Jis gavo vertingą premiją už kovą prieš karą ir fašizmą.

M. Glezos pasižymėjo karo metu, kovodamas prieš hitlerinę okupaciją Graikijoje. Be kitko, jis nutraukė hitlerinę vėliavą nuo Akropolio. Išvijo hitlerinius vokiečius iš Graikijos, Glezos kovojo už darbo žmonių reikalus. Jis buvo areštuotas, teistas, kalintas ne vieną kartą. Graikijos valdančioji klasė siekėsi jį numarinti kalėjime, bet Graikijos ir pasaulio žmonių protestų dėka jis neseniai iš kalėjimo buvo paleistas.

Tarp kitų, gavusiųjų premijas—Malių respublikos (Afrikoje) prezidentas Modibo Keita. Keita kovojo už tai, kad į Afriką "neįkeltų kojos" atominų ginklų bandymai; tuo reikalu Keita pasiūlė Jungtinės Tautos rezoliuciją.

Taip pat buvo apdovanotas Lenino Taikos premija Bulgarijos Ministrų Tarybos vicepirmininkas Georgi Traikovas, per ilgus metus kovojęs už taikos išlaikymą pasaulyje.

Kova dėl pasportų

EINANT MCCARRANO aktu, JAV valdžia atsako duoti komunistams pasportus išvykti į užsienį. Iš kai kurių komunistų, kurie pasportus turėjo, valdžia atėmė—iš Elizabeth Gurley Flynn ir iš d-ro Herbert Apthekerio.

Pastarieji du užvedė teisminę prieš valdžią bylą. Byla žada būti nagrinėjama federaliniame teisme. Juodu gins advokatai John Abt ir Joseph Forer. Tai bus svarbi byla.

JAV Konstitucija garantuoja kiekvienam piliečiui teisę keliauti į užsienį. Ta teisę Gurley Flynn ir d-ras Aptheker dabar ir gins.

Dar apie Italijos parlamento rinkimus

NORS MĖS JAU ESAME rašę apie pastaruosius parlamento deputatų rinkimus, tačiau manome, kad nepadarysime klaidos, papildydami apie juos duomenimis, kuriuos pateikė TASS žinių agentūra. Pilni rinkimų rezultatai yra tokie:

— Italijos vidaus reikalų ministerija paskelbė galutinius duomenis apie Deputatų rūmų ir Senato rinkimų rezultatus. Rinkimai įvyko balandžio 28 ir 29 d. d. Šie rezultatai rodo, kad Italijos Komunistų partija iškovojo naują didelę pergalę.

Deputatų rūmų rinkimuose komunistai gavo 7,763,754 balsus, arba 25.3 procento visų balsavusiųjų ir 166 deputatų vietas. Ankstyvesniuose deputatų rūmų rinkimuose, kurie įvyko 1958 metais, Kompartija surinko 6,704,454 balsus (22.7 procento, 140 vietų). Už socialistus buvo paduota 4,251,966 balsai, arba 13.8 procento, ir jie laimėjo 87 vietas. 1958 metais 4,206,726 balsai, arba 14.2 procento ir 84 vietas. Daugiau balsų gavo socialdemokratai. 755 tūkstančiais mažiau balsų gavo krikščionių demokratų partija. Už ją savo balsus atidavė 11,763,854 rinkėjai, arba 38.3 procento ir 260 vietų, palyginti su 12,519,207 balsais, arba 42.4 procento ir 273 vietomis. Dvigubai daugiau balsų gavo liberalai. Daugiau balsų, negu ankstyvesniuose rinkimuose, laimėjo neofašistai. Rinkimuose smarkiai pralaimėjo monarchistai.

Dar žymesnį laimėjimą Komunistų partija iškovojo Senato rinkimuose, kur ji gavo 6,993,645 balsus, arba 25.5 procento ir 85 deputatų vietas. 1958 metų rinkimuose komunistai buvo gavę 5,701,019 balsų, arba 21.8 procento ir 59 vietas. Už socialistus balsavo 3,856,135

Kas ką rašo ir sako

KODĖL VYSK. BRIZGYS
KIŠA NAGUS
Į SVETIMĄ TURTA

Brooklyno savaitraštis "Vienybė" (š. m. balandžio 28 d.) iškėlė aikštėn skandališką, baisų dalyką ryšium su vieno lietuvių paliktu turtu.

Dalykas toks skandališkas, kad jį turėtų atkreipti dėmesį visa Amerikos lietuvių plačioji visuomenė. Atsiprašydami "Vienybę", mes čia paduosime beveik ištisą to skandalo aprašymą, koks jis tilpo tame laikrašty. Prašome paskaityti:

Balandžio 19 d. Newark'e prie uždary durų buvo apklausinėjamas vysk. V. Brizgys ryšium su jo pareikštomis pretenzijomis į prieš 22 metus mirusio lietuvių palikimą.

Spaudai, kurios susirinko nemažai ne tik iš amerikiečių, bet ir lietuvių tarpo, nepavyko nieko sužinoti, nes teismo sekretorius pranešė, kad informacijų tuo klausimu nebūna duodama. Atrodo, kad teismo sprendimas būsias pranešas vėliau.

Prieš tai apie tą bylą rašė Elizabetho ir Newarko laikraščiai. Štai ką apie tai rašė Newark Evening News balandžio 9 d.:

"Elizabeth. — Lietuvius vyskupas, dabar gyvenas Chicagoje, nori, kad Union County išdalininkas Charles P. Bailey atiduotų jam \$25,000 iš turto Elizabetho daržininko, kuris mirė prieš 22 metus.

Vysk. V. Brizgys, Kauno Rymo katalikų arkidiecezijos arkivyskupas (iš Lietuvos), užpildė Superior Court skyrius prašymą, kuris bus svarstomas Newark'e balandžio 19 d.

Daržininkas Antanas Andrejauskas gimė Lietuvoje ir į Ameriką atvyko 1911 m. Jis Elizabetho gyvenimo dešimties metų 69 Court St. Jisai nuskendo vieno sąvartainio ekskursijos metu Rockaway Beach.

Būdamas nevedęs, Andrejauskas paliko \$10,000 savo gimtojo Vievržėnų miestelio katalikų parapijai ir likusius \$9,000 padalijo tarp savo gimnainių, kurie šiuo metu jau yra mirę.

Savo testamente jisai nurodė, kad bažnyčia panaudotų pinigų vargšų žmonių gerovei.

Bet nei bažnyčia, nei gimnainių pinigų negavo. Vietoj to jie atsidūrė Union County įstaigoje, nes jie buvo užšaldyti, remiantis II Pasaulinio karo metu išleistu potvarkiu dėl prekybos su priešais šalimi ir dėl prezidento Roosevelt pasirašyto draudimo siųsti pinigų į Lietuvą.

Teismo sprendimų, teismo vietininkas tuos pinigus turėjo laikyti, ligi juos galima bus panaudoti lietuvių ir bažnyčios naudai, kaip buvo numatyta mirusiojo testamente.

1949 m. Lietuvos generalinis konsulas New York'e bandė tuos pinigus gauti, bet teismo vietininkas netapo įtikintas, jog tie pinigai pateks tuo būdu bažnyčiai, ir taip pinigai pasiliko jo globoje.

Po dešimties metų, dabar jau \$25,000 suma, \$6,000 padidėjus susirinkus procentams, po tam tikrų nutarimų tapo pervesa į Union County kaip "užlaikmed monies."

Bet dabar vyskupas, kuris Lietuvą paliko 1948 m. (čia, turbūt, klaida, nes vysk. Brizgys iš Lietuvos yra išvykęs kartu su visais pabėgėliais, taigi, 1944 m. Vėrtėjais), tvirtina, kad jis turi gauti tuos pinigus, nes jis turi pilnintę jurisdikciją visais nūsavavybės klausimais, liečiančiais jo arkidieceziją Lietuvoje, kur ta

paliudijimą, patvirtintą Vatikano parapija yra. Ir jisai turi tam kano valstybės sekretoriaus."

Tik pagalvokime: vysk. V. Brizgys, palikęs Lietuvoje savo "aveles", pabėgęs su hitlerinėmis armijomis į hitlerinę Vokietiją 1944 metais, šiandien turi drąsos sakyti, kad jam priklausęs Newark'e mirusio lietuvių turtas, kuris buvo paliktas Vievržėnų miestelio lietuvių katalikų parapijai ir jo giminiams!..

Kur dora? Kur sąžinė? Kur žmoniškumas?!

Nejaugi New Jersey Superior Court tuos pinigus pavės Brizgiui, kad jis čia juos prašvilptų?!

D-RĖ L. GRICIŪTĖ
APIE VĖŽIO LIGĄ

Vėžio liga šiuo metu yra viena pavojingiausių. Ji be laiko pasmaugia daugelį ir Amerikos lietuvių darbo žmonių. Ar ji bus kada nors nugalėta? Taip, sako gydytojai ir mokslininkai. Jauna vilnietė gydytoja Andai rašė "Tėvynės balse":

Praėjusių metų liepos mėnesį Maskvoje įvyko VIII tarptautinis kongresas, kuriame viso pasaulio onkologų atstovai pareiškė, kad vienintelis teisėtas ir reikalingas karas — yra karas su vėžiu. Karas su vėžiu, kaip ir kiekvienam kare, yra kareiviai ir ginklai, pozicijos ir štabas. Toks štabas Lietuvoje — tai Onkologijos mokslinio tyrimo institutas. Jis, palyginti, dar jaunas, įkurtas vos prieš penkerius metus. Jis organizuoja kovą prieš vėžį, gamina naujus vaistus.

Kiekviena įstaiga turi savo pagrindinę kryptį. Tokia pagrindinė Onkologijos instituto kryptis yra kompleksinė navikų terapija — tai yra vėžių sergančių ligonių gydymas derinant įvairius metodus: chirurginį, cheminį, spindulinį ir pan.

Kadangi moderniausia ir daug žadanti kryptis onkologijoje yra vėžio gydymas vaistais, jam skiriamas ypatingas dėmesys. Vienas iš svarbiausių skyrių Onkologijos institute yra Priešvėžinių preparatų laboratorija. Jos darbuotojai ieško ir gamina naujus vaistus. Pasitardami su prityrusiais specialistais, instituto chemikai pagamina jau kelis veiksmingus preparatus.

Labai daug reikšmės, išašikant ir gydat vėžių sergančius, o pagydlus—sekan tolesnį jų likimą, turi ligonių apskaita. Specialūs instituto skyrius, remdamasis pranešimais, kuriuos siunčia į institutą visi gydytojai, išašikina naują susirgimą vėžiu, visomet žino, kiek yra respublikoje vėžių sergančių, kokiomis vėžio formomis jie serga, kas iš jų miršta, kas pilnai pagyja, kokie gydymo metodai yra tinkamiausi.

Minėtas skyrius, be to, dar organizuoja tam tikras "vėžių gaudynes" — t. y. apžūti visus rajonų gyventojus, vienos ar kitos imonės darbuotojus. Tai daroma tam, kad galima būtų išašikinti dar nepasirėkusius vėžinius arba ikivėžinius susirgimus. Šis skyrius rūpinasi ir sanitarinių gyventojų švietimu.

Žymūs paskutiniųjų metų fizikos ir biochemijos laimėjimai, nuolat besivystanti technika duoda pagrindo tikėtis, kad vėžio paslapties atskleidimas ne už kalnų, kad neužilgo ateis laikas, kai vėžys taps ne sunkėsnis, kaip daugelis dabar lengvai pagydomų susirgimų, o gal ir visai išnyks.

žmonės, arba 14.0 procento; jie gavo 44 vietas palyginti su 35 vietomis ankstyvesniuose rinkimuose.

Senato rinkimuose krikščionių demokratų partija palyginti su ankstyvesniaisais rinkimais neteko daugiau kaip 1,200 tūkstančių balsų. Daugiau balsų gavo socialdemokratai, liberalai ir neofašistai. Kartu monarchistai neteko maždaug milijono balsų.

2 p.-Laisvė (Liberty)—Antr., gegužės (Maj) 14, 1963

J. GRIGISKIS

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

JAV reikalauja atominės bazės Australijoje

Tuo metu, kai Indonezija pasiūlė, kad Azija būtų laisva nuo atominio bazių, Jungtinės Valstijos daro viską, kad Australijoje būtų įsteigta termo-branduolinė "Polaris" submarinų bazė.

Sir Robert Menzies vyriausybė jau pasidavė JAV spaudimui, susitarė leisti amerikiečiams steigti tokią bazę už 75 milijonus dolerių. Bet jo valdžia laikosi kaip ant vištos kojos, parlamente teturi vieno balso daugumą. Tai Amerikai nėra saugu bazę išlaikyti.

Dabar svarbiausia, kaip į tai žiūri Australijos Darbo Partija, kuri tikisi sekamus rinkimus laimėti ir savo valdžią sudaryti. Kadangi šioje partijoje nėra bendro tuo klausimu susitarimo, dauguma narių dar gali pasisakyti prieš JAV atominę bazę, tai irgi susidaro Amerikai svarbi problema.

Darbo Partijos vadovybė tuo klausimu turėjo konferenciją. Po aštrių ginčų 19 pasisakė už atominės bazės priėmimą, 17 balsavo prieš. Bet ir tas pasisakymas už bazės priėmimą yra sąlyginis, Amerikai kol kas nepriimtinas.

Partijos konferencija štai kokias sąlygas pateikė: 1) Australija privalo išlaikyti pilną nepriklausomybę; 2) amerikiečiai bazę privalo pildyti Australijos įstatymais; 3) bazė turėtų būti bendroje Jungtinių Valstijų ir Australijos kontrolėje; 4) Australija neturi būti auto matiškai karan įtraukta; 5) bazė neprivalo būti naudojama karui be Australijos sutikimo; 6) bazė neturi būti naudojama taikos metu kaip termo-branduolinių ginklų krovynė.

Dabar eina pasitarimai, kaip amerikinius interesus bazės klausimu suderinti su Darbo Partijos konferencijos nustatytais sąlygomis. Gaila, kad Darbo Partijos vadovybės dauguma, nors sąlygiškai, pasiduoda Amerikos spaudimui. Juk Australijai joks iš užsienio pajūjas negresia, todėl iš Amerikos jai militarinė pagalba nereikalinga. Polariniai submarinai, aišku, sudaro atominio karo pavojų. Australijos liaudis, žinoma, tokio karo nenori.

Kubos prezidentas apie savo krašto ekonomiką

Kubos premjeras Fidelis Kastro dabar Tarybų Sąjungoje turi daug ką pasakyti apie savo krašto padėtį.

Idomių duomenų pateikė ir Kubos prezidentas Osvaldo Dorticos. Štai jie:

1. Jau didesnė pusė dirbamos žemės dabar yra operuojama socialistiniais metodais.

2. Virš 90 procentų industrinės gamybos yra suvalstybinta ir įtraukta į valstybinį ekonomikos sektorių.

3. Visą su užsieniu prekyba yra valstybės operuojama.

4. Vidurinė daugmeninė prekyba šimtu procentų nacionalizuota, o mažmeninė (smulkmeninė) prekyba 50 proc. nacionalizuota.

5. Visa bankinė ir susisiekimo sistema yra valstybės kontroleje.

6. Visa transportacija taipgi yra valstybės kontroleje.

Progresą Kuba daro visoje gyvenimo srityse. Abelinacionalinė gamba pakilo virš 31 proc. Bedarbių skaičius sumažintas nuo 500,000 iki 220,000.

Prez. Dorticos sako, kad pereinamajame periode iš kapitalistinės į socialistinę sistemą nemažai klaidų padaryta, bet dabar jos taisomos. Taipgi vedama griežta kova prieš senosios tvarkos paliktą biurokratiją, kuri ir dabar kenkia socialistiniam darbui.

Indija už gimdymų kontrolę

Indijos vyriausybė rimtai susirūpino smarkiu gyventojų prieaugliu, kuris Indijai esąs labai nenaudingas. Dėl to Indija pradėjo praktikuoti gimdymų kontrolę.

Pereitais keleriais metais virš 100,000 vyrų buvo sterilizuoti, daugiausia žemdirbiai ir pramonės darbininkai.

Sakoma, kad vyrams daroma operacija esanti lengvesnė ir sėkmingesnė, negu moterims.

Biblija netinka priesaikai

Anglijos policijos žurnalas "Police Review" ragina teismus panaikinti priesaiką ant Biblijos.

Žurnalas teisingai nurodo, kad šiuo metu vis daugiau ir daugiau žmonių nebetingi dievu ir niekas negali įrodyti, kur tas pasakiškas dievas galėtų rasti. Todėl priesaika ant Biblijos pasidaro bevėrtė.

Ir Amerikoje šis klausimas reikėtų rimtai kelti. Laikas reformuoti priesaiką teismuose ir visur, kur tik priesaikoje naudojami religiški žodžiai.

Elektrinė akis

Paprasti šiandieniniai mikroskopai padidina daikto vaizdą iki 2,000 kartų. Bet dabartinio mokslo tai toli gražu nepatenkina.

Reikalingas elektroninis mikroskopas, kuris daiktą atvaizdus padidina šimtus tūkstančių ir net... iki pusantro milijono kartų. Tai labai jautrus, brangus ir sudėtingas aparatas.

Vilniuje elektroninis mikroskopas įrengtas Mokslų akademijos Chemijos ir cheminės technologijos institute.

Mokslų akademijoje turimas elektroninis mikroskopas jau daug pasitarnavo. Jo pagalba nustatyta, kad Lietuvos moliai puikiai tinkami įvairiems keramikos dirbiniams, bet neatlaikys aukštų temperatūrų. Vadinasi, tapo aišku, kaip geriausiai panaudoti vertingą statybinę žaliavą—molį.

Tame pačiame institute, kur įrengtas mikroskopas, mūsų mokslininkai tiria stiklą. Jie užsibrėžė sukurti tokį stiklą, kuris būtų tvirtesnis už bet kokią statybinę medžiagą. Ji būtų galima kalti, lankstyti kaip metalą. Bet tam reikia gerai ištirti stiklo struktūrą. Ir šiuo atveju heapsieist be elektroninio mikroskopo.

I daugybę mokslo klausimų galima atsakyti tik naudojant tobulas, galingas tyrimo priemones, kuriomis ir aprūpinami Tarybų Lietuvos mokslininkai.

K. Ruksėnas

Kiek T. Sąjunga išleido knygų

Visasąjunginiai Knygų rūmai pateikė idomius duomenis. Vien per 1962 m. Tarybų Sąjungoje išleista 76,700 knygų, kurių bendras tiražas yra 1 milijardas 200 milijonų egz. Kiekvieną ketvirtą žemės rutulio knygą išleista Tarybų Sąjungoje.

Nė vienoje valstybėje neįsina tiek grožinės literatūros, kiek TSRS. Tarybų šalyje L. Tolstojaus kūriniai yra išleisti 1,900 kartų bendru 105 milijonų egzempliorių tiražu; A. Puškino kūriniai — daugiau kaip 2,000 kartų 98 mln. egz. tiražu; A. Čechovo — 1,270 kartų, jų tiražas — daugiau, negu 50 mln. egz.

O žymiausių tarybinių rašytojų knygos? M. Gorkio — 99 mln. egz., A. Tolstojaus — 55 mln. egz., V. Majakovskio — 44 milijonų egz., M. Solochovo — 37 mln. egz.

Tarybų Sąjunga užima pirmąją vietą pasaulyje pagal užsienio rašytojų ir mokslininkų kūrinių vertimų skaičių. Kiekvieną parą tarybinis skaitytojas gauna daugiau kaip 100,000 egz. užsienio autorių knygų.

Nė vienoje pasaulio valstybėje neįsleidžiama tiek knygų vaikams, kaip TSRS.

Tarybų valdžios metais K. Ciukovskio knygos išleistos daugiau kaip 6,000 kartų, o jų tiražas sudaro 63mln. egz.; S. Maršako kūriniai išleisti daugiau kaip 850 kartų, jų tiražas — 64 mln. egz.

Labai plačiai leidžiami marksizmo - leninizmo klasiškų kūrinių.

K. Markso ir F. Engelso kūriniai išspausdinti 2,169 kartus ir sudaro 78 mln. egz., V. Lenino knygos išleistos daugiau kaip 8,300 kartų, o jų bendras tiražas — 316 mln. egz.

Tarybų Sąjungoje yra apie 400,000 bibliotekų, kuriose sukaupta 2 milijardai knygų ir žurnalų.

Paskutiniiais septynmečio metais TSRS bus išleista 1 milijardas 600 mln. egz knygų, o 1980 — 2.8 milijardo.

Knyga pasidarė ištikimas tarybinio žmogaus palydovas.

Operacija be kraujo

Užtikrintu rankos judesiu chirurgas praplovė gyvą audinį. Dabar piuvį turi užpildyti kraujas — juk perplauti kraujo indai. Bet kraujo nematyti. Kame reikalas?

Mislė glūdi skalpelyje. Jis yra nepaprastas — jo poliuruotas paviršius padengtas šerkšnu, skalpelio rankena vamzdeliu sujungta su sudėtingu įrenginiu, stovinčiu operacinės kampe. Pasirodo, vamzdelių į kanalus, esančius skalpelio ašmenyse, yra paduodamas skystas azotas. Tokiu būdu ašmenų temperatūra pasiekia 200 laipsnių šaltio.

Chirurgas, operuodamas "lediniu" skalpeliu, sutaupo daug laiko, kadangi jam nereikia sausinti kraują, kuris užpildo žaizdą. Be to, taip operuojant, nereikia nuskausminimo priemonių, mažesnis pavojus užkrėsti kraują.

Maskva. — "The New York Times" korespondentas R. H. Andersonas apsiėdė su rusų mokytoja A. G. Dedovskaja.

Mislinčius

Žiūrint pro mano akinius

IŠ BRAZILIJOS KOVŲ
IR VARGŲ

Valstybinė grožinės literatūros leidykla Vilniuje pernai išleido amerikiečio S. J. Jokubkso parašytą atsiminimų knygą, „Brazilijos plantacijose“, iš gyvenimo Brazilijoje, kurioje jam teko vargti. Brazilijos plantacijos, jos gyvenamieji rūšiai ir geležies liejyklos Jokubkai gerai pažįstami. San Paulo požeminės kavernos čia tuomet gyveno tūkstančiai lietuvių.

S. J. Jokubka, kaip ir desėtkai tūkstančių lietuvių smetonmetyje, negaudami darbo ir badaudami, masiniai bėgo iš Lietuvos. Jie pasidavė bendrai minios nuotaikai bei agitacijai skurtų agentų, kurie žadėjo rojų Brazilijos džunglėse. O kad tuos nelaimingus žmones vežė ten nemokamai, valdžios lėšomis, — jie dar labiau tuo siūlymu susigundė. Mat, kavos fazendose visuomet trūko darbininkų, nes neilgai kas galėjo tenykieiose sąlygose išgyventi: kai tik kas užsirdirdavo keletą milreisių — bėgdavo į miestus, į naują pragarą. Ten jie gaudavo nors ir menką savo uždarbį, kai kavos dvaruose nė to negaudavo.

Tik įvažius Brazilijon, tuoj pamatai vargą ir skurdą, kurie visuose vartuose žydi. Ateivius iš stoties nuveža sunkvežimis kavos plantacijon, kurios visos kita kitai panašios; skirtingi tik vardai. Va kaip autorius aprašo kavos fazendą, kurion jis pateko:

„Seros fazenda, į kurią važiuavome, buvo viena iš mažesniųjų. Dirbo joje netoli šimtas darbininkų šeimų. Jų nameliai sudarė kelias gatveles, tartum kokį miestelį. Kai kurios trobos buvo jau visai senos, apgruvusios, netinkamos gyventi, tačiau žmonių tuose laukuose, ypač vaikų, buvo kaip skruzdžių. Visi jie buvo apiplyšę, basi, murzini.“

Čia atvažiavęs žmogus pateko kaip į Dantės pragarą, iš kurio nebuvo vilties pabėgti, ypatingai, kai savininkui įsisikolinai. Visi įstatymai buvo jo rankose: jis galėjo tokį skolininką įkalėjimą įkisti ar net nušauti. Tuomet žmogus pato tikru baudžiauninku. O neįsikolinti buvo negalima, nes savininkas dažniausiai jo kijos algos nemokėdavo:

„Seros fazendoje iš tikrųjų buvo velniava. Administratorius parašydavo kokių galėjai pirkti tik administratoriaus nurodytoje krautuvėje. Kitoje krautuvėje kokiųk būvo bevertė. Be to, prekių turėjai pirkti už visus pinigus, kiek kokiųkėje pažymėta. Jei už tiek neišpirksi, krautuvinėkas gražos neduoda. Jis irgi neturi pinigų. Jam plantatoriai už surinktas kokiųk išduoda čekius, o jis už čekius perkasi prekes.“

Aišku, jog tai buvo daroma tiksliai, kad pinigais kaip nors nepatektų į darbininko rankas, kad tas negalėtų pabėgti. Be to, tose krautuvėse ir kainos buvo daug aukštesnės, o ne retai administratorius darbininko sąskaiton prirašydavo tokių dalykų, kurių jis visai nepirko. Taip, kad iš skolų darbininkas niekas negalėjo išsikasti. Gi administrato-

rius žodis, kaip biblijos, buvo šventas.

O va koks vaizdas pasitiko naujakurius, tik ką atvykusius į fazendą: jie pamatė, kaip atrodo iš darbo grįžta darbininkai ir ko jie patys galėjo tikėtis:

„Žmonės keliukais, takais ir patvoriais pradėjo eiti į namus. Veik visi jie nešėsi ant pečių kauptukus (matikus) ilgais kotoais, lyg Lietuvoje šienapjūviai dalgius. Buvo apdulkę, purvini, nuskurę, didelėmis, kietomis, atšerpetojusiomis kojomis, matyt, visą gyvenimą vaikščioję basi. Dauguma jų pro mus, sustojusius prie sandėlio durų, visai abejingai, nekreipdami jokio dėmesio. Veik visi buvo menki žmogeliai, sudžiūvę nuo prasto maitinimosi. Apatinių drabužių jie neturėjo, o tik sulopytas siauras medvilnines kelnes ir grubius marškinius.“

Iš to naujakuriai galėjo suprasti, kas jų laukia. O sandėlis, kuriame juos apnakvino, buvo senas cementinis garažas: nei suolų, nei stalų, nei lovų, nei krosnies maistui išsivirti! Nebuvo nei jokio vandentiekio, kanalizacijos ar sanitarijos. Sėdėti ar gulėti teko ant plikų cementinių grindų, nes jų lagaminai dar buvo likę geležinkelio stotyje; juos atvežė tik po gana ilgo laiko.

Gi darbas kavos plantacijose gana sunkus, alsinantis. Spirginant tropikų saulei, reikia dirbti nuo saulėtekio iki saulėleidžio. Prakaits žliaugia upeliais. Su prakaitu, rodos, išseks ir visas kraujas iš kūno!

Pirmas dvi savaites juos „maitino“ administracija: pusryčiams duodavo juodos kavos puodelį, pietums pupelių-ryžių košės, virtos gryname vandenyje, be jokio uždaro, ir puodelį juodos kavos. Vakarienei tas pats. Duonos, pieno, sviesto ar mėsos — nė šniukš! Vaikai išblyško, pradėjo sirgti. Teko streikuoti, kad gavus bent kiek pieno vaikams. O duonos vistiek negavo, kol pradėjo „savištoriai“ verstis. Patiems teko iš senų lentgalių bei karčių susikalti „lovas“, stalus ir suolus. Vietoje čiuzinių (matrasų), teko į lovą prisikimšti medžio lapų ar žolių.

Nelaimingieji bandė slapta naktį pabėgti į kitą fazendą, bet ir ten buvo tie patys „pyragai.“ Bėbėgančius sargai sugaudavo ar nušaudavo. Kurie buvo su mažais vaikais, tiems pabėgti buvo dar sunkiau. Be

to, daugelis naujų savininkų įsisikolinusių senajam savininkui atbėgėlių nenorėdavo priimti, reikalaudami atestatų.

Kai kurie bandė gauti darbo bananų plantacijose. Ten sąlygos buvo nei kiek ne geresnės. Autorius paduoda to „rojaus“ tikslų vaizdą:

„Anksti rytą, vos pradėjus švisti, portugalas išvaždavo plantacijos darbininkus į balas, kaip kokius gyvulius. Iki pat vidurdienio balose tvyro tirštas rūškas, visur rasa, šlapia. Darbininkai braidė iki kelių vandenyje, nuo rasos šlapio iki kaklo, ir ilgais peiliais pjaustė dideles bananų kekes. Iš nupjautos kekės koto tryska tirštos sultys, kurios limpa prie drabužių kaip sakai. Užsivertęs nupjauta keke ant pečių, taškydamasis vandenyje, darbininkas velka ją iš balos į sausę vietą ir deda į krūvą. Taip visą dieną šlapi, dumblini ir sukaite, aplpę bananų syvais, — triūšia plantacijos darbininkai.“

Dar daugiau: geltonasis drugys pasigauna kiekvieną ten dirbantį.

Autorius su savo draugu Feliksui bandė ten dirbti, bet pamatę, kaip ten jų draugai kamuojasi, atsisakė tos „malonės“, nors nei darbo, nei pinigų juodu neturėjo. Va kaip atrodė bananų plantacijos „panorama“, kai iš balų vakarą grįžo iškamuoti darbininkai:

„Vis labiau ir labiau termo. Uodų ore zvimbė milijonai... Tuo tarpu suskambo metalinis varpelis kviesdamas darbininkus vakarieniauti. Žmonės nuo daržinės pulkeliais patraukė prie kitos trobos. Feliksas su Leonu, dar pastovėję, taip pat nuėjo paskui kitus...“

Kokio didumo buvo kambarys, į kurį jie įėjo, sunku pasakyti: ten buvo tamsu kaip kokiame urve, tik ant vienos sienos, aukštai palubėse, ruko senoviška, be stiklo žibalinė lemputė. Matėsi, kad pasienyje stovi ilgas stalas, aplinkui jį krutėjo susėdę plantacijos darbininkai, bet jų veidų prie menkos šviesos negalėjai įžiūrėti. Iš čiapsėjimo ir šakūčių barškimo ir skardines lėkštes galima buvo spręsti, kad jie vakarieniauja.“

Gi ta „vakariene“ tai buvo vien ryžių-pupelių košė, „užgardinta“ pašvinkusios jautienos gabalėliais.

Vargais negalais autoriui pavyko atsikasti į San Pau-

lo miestą ir ten gauti geležinių puodų liejykloje darbą. Ten irgi žmonės baisiai skurdo, gyveno požemyje cementiniuose rūsiuose, be oro, be saulės, be šviesos, be jokių būtiniausių patogumų. O kai užėjo nedarbo sąlygas, pasidarė dar blogiau. Daugeliui teko eiti laukan net iš tų drėgnų rūsių ir gyventi atvira ore, patilte, urvuose, palapinėse ar žeminėse.

Be ekonominio skurdo, politinė spauda irgi buvo gana slėgianti. Bile kokis pažangesnis žingsnis buvo slopinamas, sąmoningai nei veikėjai persekiojami, kalinami, mušami. Smetoniniai gaivalai skųsdavo kairosios srovės žmones politikai, kad tie nekludyti visokiems aferistams malkinti bei apgaudinėti neapdair-

resnius lietuvius. Taip ašėtais buvo išardytas pažangiečių klubas „Garsas.“

S. J. Jokubka moka gražiai pasakoti, jis gali ryškiai nuvesti kad ir niūrią padėtį. Dėl to jo raštas labai įdomus, pradėjus knygą skaityti — sunku su ja skirtis. Autorius atliko gerą darbą, nušviesdamas tą gyvenimo užkampį, kuris mums amerikiečiams mažai žinomas.

Baigęs knygą skaityti, nejučiomis save paklausai: argi žmonės gali taip baisiai vargti? Argi gyvenimas toks brangus, kad tik dėl jo, dėl išlaikymo gyvybės kūne, — verta tai iškentėti? O vistiek žmonės vargsta, kenčia. Atrodo, jog žmogaus gyvenimo siekinys yra didesnis, nei tik gyvybės išlaikymas!

Kodėl giminėms negalima vesti?

Kokio laipsnio giminėms asmenims negalima vesti, kokios tokių vedybų pasekmės, kaip įstatymai apriboja šitokias vedybas? — klausia V. Ričkus iš Šiaulių.

Mūsų įstatymai neleidžia giminėms vesti: „Neturi būti registruojamos santuokos tarp aukštutinių ir žemutinių tiesiosios eilės giminaičių, taip pat tarp tikrųjų ir netikrųjų brolių bei seserų.“ (RTFSR Santuokos, šeimos ir globos įstatymų kodeksas, veikiančio Lietuvos TSR teritorijoje, §6, „C“ raidė.)

Giminystė tarp protėvio ir jo palikuonių vadinama tiesiąja giminyste. Giminystės eilė, einanti nuo palikunio iki protėvį (anūkas, sūnus, tėvas, senelis), vadinama aukštutine, o giminystės eilė, einanti nuo protėvio iki palikuonį (senelis, tėvas, sūnus, anūkas), vadinama žemutine tiesiosios eilės giminyste. Broliai ir seserys, kilę iš tų pačių bendrų tėvų, vadinami tikraisiais. Broliai ir seserys, kilę iš vieno tėvo ir skirtingų motinų arba iš vienos motinos ir skirtingų tėvų, vadinami netikraisiais. Aukštutinės tiesiosios eilės giminaičiai yra tėvas, motina, senelis, senelė ir t. t., o žemutinės tiesiosios eilės giminaičiai yra sūnus, duktė, vaikai, vaikai ir t. t.

Kodėl giminėms negalima vesti? Kaip į tai žiūri medicinos mokslas? Ilgaamžiai žmonijos stebėjimai parodė, kad gimininių vaikų išsiginima. Su žmonėmis eksperimentai nedaromi, žmonės tik tiki stebimi. Su augalais ir gyvuliais šituo klausimu jau yra daryta daugybė įvairiausių bandymų. Išaiškintieji dėsningumai liečia ir žmones, nes gyvulių ir žmogaus organizmai, be įvairių skirtingumų, turi daug ko ir bendro.

Nustatyta, kad vienas individas nėra sukaupęs visų gerųjų paveldimumų faktorių, todėl tos pačios giminės asmenys, ypač kai jie gyvena vienodose sąlygose, dažniausiai neturi visų geriausiųjų paveldimumų sąvymų, kuriuos yra sukaupusi visa tauta, o tuo labiau visa žmonija, ypač gyvybingų pritaikomųjų procesų (adaptacinių mechanizmų), kurie padeda organizmui susidroti su įvairiausiais sužalojimais, sukeliamais įvairių mikroorganizmų, nuodų, sužeidimų ir kt.

Žmonės, gyvendami skirtingose sąlygose, išgyja skirtingų savybių, ypač apsauginę, gydomosiose organizmo reakcijose. Išgytosios naudingosios savybės būna paveldimos ir šitas paveldėjimas eina iš kartų į kartas. Toks skirtingų, negiminių individų duodamas paveldėjimas biologijos mokslo vadinamas heterozigotiškumu (graikiškai „heteros“ — kitoniškas, negiminingas, o „zigota“ — apvaisintas kiaušinėlis). Jis nulemia pilnaverčių individų išsivystymą. Giminių individų sulaukiamų vaikų paveldimumas vadinamas homozigotiškumu (graikiškai „homos“ — panašus, giminingas). Jis neduoda pilnaverčio, gerų savybių paveldimumo ir veda į išsigimimą.

Sukryžiuojant visai negiminius, skirtingų sąlygų ir aplinkos augalus, gyvulius, palikuonys būna žymiai gyvybingesni, atsparesni įvairiems žalingiems poveikiams.

Pastaruoju metu biologijos moksle atrastas labai svarbus dėsningumas — organizmo gyvybingumas ir atsparumas žalingiems poveikiams skiriasi nuo paveldimumo, atseit, gyvybingumas ir paveldimumas nėra tas pat. Organizmo gyvybingumas priklauso nuo gametų (priebrendusių susijungimui lytinių ląstelių) skirtingų savybių, kai tarp susijungusių dviejų negiminių gametų apvaisintame kiaušinėlyje susidaro gyvybinė įtampa — savotiškas pajėgus poliariskumas, kitaip tariant, priešingumų vieningumas. Juo didesnė šita gyvybinė įtampa, juo gyvybingesnis, pajėgesnis, atsparesnis išsivysto individas.

Tarp giminių gametų nesudaro zigotoje galin- gios gyvybinės įtampos ir, nors paveldėjimas gali būti ir geras, gimės organizmas nepasirizmi gyvybingumu ir eina į išsigimimą. Šitoje srityje sėkmingi tyrimai daromi TSRS Mokslių akademijos Genetikos institute, kur tikimasi netolimoje ateityje surasti būdus pagal norą reguliuoti gyvybingumo ir paveldimumo procesus.

Doc. N. Indrašius (iš „Mokslas ir gyvenimas“)

Bona. — Sulaukęs 81 metų amžiaus mirė Dr. T. von Karman'as.

Baltų chalātų pasaulyje

Rytas. Paprastas, kaip ir daugelis kitų. Džiaugsmingais veidais skuba būriai studentų. Ne vienas pagalvoja, kad artėja tas rytas, kuris atvers savarakiško gyvenimo dieną. Lėtai žengia profesoriai, eina gydytojai, medicinos seserys, slaugės, kiti darbuotojai. Eina, eina... Juk čia dirba daugiau kaip 1,800 darbuotojų.

Ypač sunkus šis rytas ligonių priimamajame, kurio darbą šiandien perėmė gydytoja J. Kulvietienė. Greitosios pagalbos stoties darbuotojai inėšė vos nemiršančią jauną moterį S. A. Po atliktų skubių procedūrų moterį ištiko klinikinė mirtis. Gydytoja J. Kulvietienė ir medicinos sesuo E. Maziukienė griebėsi gaivinimo. Joms į pagalbą netrukus atskubėjo chirurgas A. Mickus, kiek vėliau anesteziologas A. Morkuvienė, chirurgas A. Smailys, terapeutas G. Grybauskas, gydytoja R. Butkienė. Vyko atkakli medikų grūmtis su mirtimi.

Čia atėjo ir Medicinos instituto rektorius prof. Z. Januškevičius su doc. J. Bluzū. Visi dirbo įnirtingai. Prabėga pusė valandos, dar kiek laiko, bet mirusioji neatsigavo. Nepadėjo nei į pačią širdį chirurgo A. Smailio suleisti vaistai, nei išorinis masažas. Po dviejų sunkaus darbo valandų, panaudojus elektros srovę, širdis pradėjo veikti. Jei ne naujas gaivinimo būdas, būtų nebe gyva. Bet alsavimas dar neatgautas. Ligonės būklė nepaprastai sunki. Jos net pajudinti nebuvo galima, todėl visai dienai buvo palikta ligonių priimamajame. Prie jos visą laiką, be kitų, budėjo fakultetinės terapijos skyriaus terapeutai. Telefono laidais nuolat šia plaukė prof. J. Kupčinskis, o kas daroma kitur? Bet argi įmanoma atvažiuoti kad ir vienos dienos gyvenimą tokioje ligoninėje, tiesiog nemažame miestelyje. Kiek čia skyrių, palatų... Ir visose — žmonės, darbas, gyvenimas. Vienur prie lovos, žiūrėk, palinkęs prof. Z. Januškevičius, apsuptas būrio gydytojų, kitur — prof. J. Kupčinskis, taip pat apsuptas gydytojų, dar kitur — įvairiausių specialybių gydytojai, medicinos seserys. Kiek čia minčių, jausmų ir pergyvenimų...

Vienoje palatoje prie ligonio sėdi seselė ir, pastebėjusi jo liūdesį, iš lėto grupuoja guodžiamus žodžius ir jais stengiasi įsismelkti į širdį, surinkti sudužusios geros nuotaikos likučius. Giedra nuotaika — tai nuostabiai veikiantieji vaistai.

Kitose palatose liejasi muzika. Ligoniams į širdį plūsta kažkokia jėga, rikiuojasi planai, darbo gairės. Jie džiaugiasi nemokamu gydymu ir dėkingumu grūdina ryžtą pasveikus dar daugiau jėgų atiduoti darbui, Tėvynei.

...„Kauno tiesos“ kreipimasis aprašyti šios eilinės septynmečio dienos būdingiausius įvykius gena mane laiptais, koridoriais, tuneliais.

—Docente, duokite savo skyriaus šios dienos gyvenimo trupinėlių! — užkalbinu

sutiktą medicinos mokslų daktarą J. Dani.

—Gydytoja M. Daktaraitienė šiandien pradėjo mokslinį darbą. Be to, palidome į darbą spektrografą. Juo galima labai tiksliai nustatyti kraujuje ir audiniuose esančius mikroelementus. Tai pagerins ligų diagnostiką. Na, o kai diagnostika gerėja, savaimė aišku, gerėja ir gydymas, — baigė doc. J. Dany.

Skubu toliau. Chirurginio skyriaus tarpduryje sutinku chirurgą J. Brėdikį. Pasirodo, jis eina į eksperimentinę operaciją. Užkalbintas pasakė, kad stimulatoriais, reikalingais širdžių operacijoms, kuriuos jis darydavo su inžinieriais - elektronikais, susidomėjo inžinieriai-elektronikai. Po šių inžinierių atliktų tyrimų teks keisti tai kuriuos stimuliacijos principus. Taip pasakė, jis nuskubėjo išbandyti naujo stimulatoriaus.

Chirurginėse operacinėse šiandien — sanitarinė diena. Ta proga čia išbandomos naujai įrengtos sudėtingos ventiliacijos veiktuvai. Visų aukštų operacinių ventiliacinių kanalų siekia pusrūsį, kuriame patatyti šeši elektromotorai. Kiekviena operacinė tam tikru mygtuku galės reguliuoti atitinkamo motoro, o tuo pačiu ir ventiliatoriaus veikimą.

Pasinaudodama operacinių sanitarine diena, vaikų chirurginio skyriaus vedėja V. Krasilnikova su savo skyriaus personalu išsprendė sunkų klausimą.

Yra keli ligoniai, laukiantieji staburo operacijų, bet nepatekusieji į ligoninę. Ir juo ilgiau neoperuojamas ligonis, tuo labiau išskrypstas stuburas, tuo sunkesnė operacija, sunkesnis gydymas. Šiandien šaunus šio skyriaus personalas nutaria: visus likusius, nors skyriuje ir višada daug ligonių, priimti ir operuoti.

Džiaugsmu nušvinta medicinos darbuotojų veidai, kai išleidžiami pasveikę ligoniai — smagūs, linksmi, dėkingi. O tokių šiandien išvyko net 85.

Jų tarpe kolūkietė S. Berentienė iš Kretingos, gulėjusi dietologiniame skyriuje. Daug metų ji sirgo skrandžio ir žarnų uždegimu. Čia pasveiko. Bet daugiausia namo išleido vaikų vidaus ligų skyrius — net 14. Ir jė kiti ligoniai nušvitusiai veidais palieka palatas, tai su mažaisiais ligoniuokiais neretai esti kitaip. Kai kuriems ant skruostų sužvilga asarelė.

—Kodėl jis verkia? — paklausiau mamą, vedančią vaikutį.

—Nenori namo. Čia priprato, susigyveno su kitais vaikais, pamilo sesutes, — paaiškino ji.

...Vakaras. Palatose užgeso šviesa. Koridoriuose prie stalukų palinko baltos figūros, apšviestos mažos lempelės. Tai buvo medicinos seserys, slaugės. Kai kurios jų pirštų galais tylutėliai retkarčiais įslenka į palatas patikrinti, kaip išsi-sunkiai sergą ligoniai. Taip užgeso eilinė septynmečio diena ligoninėje.

J. Sipaitis

Kaunas

Plačiai pagarsėjo dirbtinės kraujagyslės iš laisano, kurias gamina Kauno tekstilės-galantarijos fabrikas „Kaspinas.“ Dabar įmonėje pagaminta naujų pusiauštirpinamų kraujagyslių bandomoji partija. Jos jauga į žmogaus audinius ir palaiko kraujo apytaką protezuotoje vietoje.

Nuotraukoje: „Kaspino“ fabriko ceche. Cecho meistras Vytautas Paukštys ir laborantė Genė Kulakauskaitė tikrina pusiauštirpinamų kraujagyslių tankumą.

Netikėta pacientė

(Apsakymas)

Daktaras Laimėnas grižo iš ligoninės nuvargęs ir išalkęs. Tai ne pirmas atsitikimas. Esant reikalui, dažnai jis pasilieka po darbo valandų, tačiau dėl to niekam nesiskundžia. Priešingai, širdyje jaučia pasitenkinimą, kad gali nelaimingiems žmonėms padėti.

Laimėnas buvo aukšto ūgio, lieknas, vyriškų veido bruožų, plėninių akių, juodbrūvis vyriškis. Nors jis dar neturėjo 40 metų, bet paaušiuose gana ryškiai atspindėjo sidabrines spalvas. Kai kurioms moterims tokie vyrai itin patinka. Jam labiausia patiko darbas. Greta praktikos psichiatrinėje ligoninėje, kur jis buvo vyriausias gydytojas, Laimėnas daug skaitė ir rašė. Neretai net ištais naktis praleisdavo be miego. Todėl nestebėtina, kad per trumpą laiką parengė mokslo kandidatui gauti disertaciją, o po trejų metų apgynė ir daktarą. Dabar iš savo medicininės praktikos rengė spaudai trečią knygą.

Po pietų, vos daktaras pradėjo peržiūrėti naujus laiškus, suskambo durų skambutis. Senutė, jo šeimninė, tuo laiku buvo savo kambaryje. Laimėnas, iš jaunų dienų pratęs patarnauti, įsuko į koridorių ir atidarė duris. Tarpduryje stovėjo prieš keliolika metų buvusi jam brangiausia pasaulio mergina, apie kurią jis daug svajojo, norėjo gyventi ir dėl kurios, gal būtų, iki šiol liko neve-dęs.

—Dovanokite, daktare!— ištarė viešnia. —Aš noriu pas jus, turiu prašymą. Ji dar pakankamai buvo žavi, nors ne toji stirnukė, kaip tada. Vietoje geltonų garbanų, galvą „puosė“ rudai dažytas kuodas. Nieko nepadarėsi — tokia naujausia mada. Nors kvaila, bet mada.

Laimėnas nežinojo ką sakyti. Šio vizito jis nelaukė. Jokių būdu netikėjo, kad moteris, kuri jį atstūmė nuo savęs ir net išjuokė, vėl kaip nieko ateitų į jo namus, ir dar su prašymais. Geriausia būtų užtrenkti duris, tačiau Laimėnas nugalėjo įgimtą žmoniškumą. Jis mandagiai pakvietė netikėtą viešnią į savo kuklų viengungio butelį, kuriame, be krūvų knygų, nieko ypatingo nesimatė.

Nors jis turėjo daug praktikos, bet šį kartą nežinojo nuo ko pradėti, jaučėsi kaip gandruiukas išmestas iš lizdo.

—Blogai jaučiuosi, daktare. Malonėkite patikrinti mano sveikatos stovį. Ilgai aš jus ieškojau...

Pastarieji žodžiai Laimėnui dar labiau nustebino. Jis psichiatras ir ilgai jo ieškojo...

—Reiktų užžieiti į mūsų polikliniką.

—Ne, geriau čia, pas jus namuose.

—Namuose aš pacientų neprimiu.

—Man padarysite išimtį. Nemalonius buvo šis susitikimas, tačiau daktaras valdėsi, nusprendė viską, kas žadėjo įvykti, sutvarkyti diplomatiškai, stengėsi jai būti geras, korektiškas.

Diagnozę jis nutarė nustatyti vien iš pasikalbėjimo, be psichogramos.

—Norėčiau sužinoti, kur dirbate?

—Namuose.

—Duodate pamokas?

—Ne, turiu didelį butą.

Tiesa, yra tarnaitė, bet kas iš jos. Reikia viską sakyti, priminti, ką dirbti. Dabar profsąjungos visur kišasi, neleidžia ilgai dirbti, reikalauja duoti išsiginę dienas. Prašau, — pacientė, atidariusi auksinį porsigara, pasiūlė užsienietiško cigarečių.

—Dėkoju, nerūkau.

—O kur teko dirbti baigus konservatoriją?

—Niekur. Įsivaizduokite, mane paskyrė į provinciją mokytojauti. Sostinėje gimiau ir augau, o važiavau į mažą miestelį! Į paskyrimo vietą nevykau. Prašiau, kad duotų darbą mūsų mieste — nedavė, nors laisvų vietų buvo.

—Tur būt daug skambinate, kaip kadais?

—Ne. Nėra kam klausyti. Tik svečiams kartais paskambinu...

—Gal šeimai tenka skirti daug laiko. Idomu, kiek turite vaikučių?

—Ačiū dievui, kad nėra vaikų, o tai prapūliau.

Daktaras atidžiai klausėsi jos pasakojimų ir kai ką žymėjo į bloknotą.

—Nuobodžiai leidžiu laiką. Vyras manimi nesidomi. Atėjęs iš darbo arba skaito laikraščius, arba krapstosi prie automobilio... Net pasivaikšioti nei-na...

—Rodos, sakiau, kad taip bus?

—Taip, sakėte, kad laimės nebūs.

Pacientė daug kalbėjo, priminė, kad gyvenanti su trečiuoju vyru, kuriuo, kaip ir anais, pirmais, labai nepatenkinta, skundėsi, kad jau kelinti metai ją melancholiškai kankina. Prisiiminė net jūdvių santykius studentavimo laikais.

Nuoširdžiai apgailestavo, kad taip išėjo... Stebėjosi, kodėl Laimėnas nesutiko važiuoti į universitetą profesoriauti, įkalbinėjo mės-ti tą ligoninę. Į tai daktaras atsakė:

—Aš ir čia esu reikalingas. Bet geriau baikime jūsų reikalus. Sakykite, ar turite kokių nors pažįstamų provincijoje?

—Taip, mano teta gyvena kaime, kolūkyje.

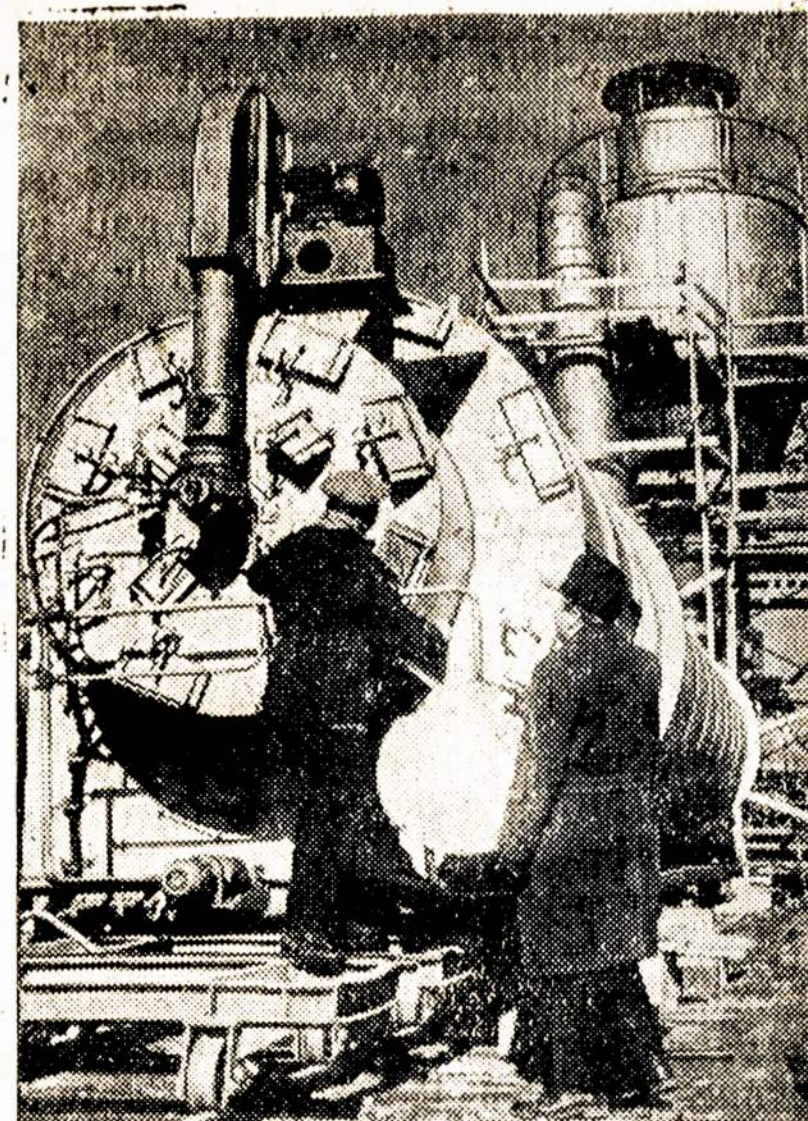
—Labai gerai. Jums partartina pabuvoti dvejetą, trejetą mėnesių provincijoje ir ten truputį fiziniai padirbėti.

—Ligonei dirbti? Juk jūs, daktare, manęs dar nežinote, kaip galima taip greit duoti patarimą ir dar tokį? Tai tiesiog įžulumas!

—Ne įžulumas, tai mano nuoširdus ir rimtas patarimas. Jūs esate pesimistiškai nusiteikusi, viskuo nusivylusi. Begyvendama tyrpame ore ir ramybėje, jūs pailsėsite ir tuo žymiai pagerinsite savo sveikatos stovį, atsiras pas jus optimizmas, noras gyventi, kurti, džiaugtis. Žinokite, kad normalus darbas, tai sveikatos ir laimės šaltinis.

—Man tą patį kalbėjo ir kiti gydytojai. Be reikalo aš jus ieškojau net keliuose kambarių viena kartą, kitą, trečią, o muzika dar smarkiau ir smagiai veržėsi į jo buiti...

—Kaip gali žmogus tokiose sąlygose mokytis, — mąstė. — Kada toks nera-

Baltijos laivų statykloje surinkti pirmieji du vitamininių žolės miltų gamybos agregatai "AVM-1,5".

Nuotraukoje: Baltijos laivų statyklos inžinierius-technologas Vladimiras Jūrinas ir žemės ūkio mašinų specialaus konstravimo biuro sektoriaus viršininkas Juozas Radžiūnas apžiūri vitamininių žolės miltų agregatą "AVM-1,5".

šams nelaimingiesiems padėti. Net apžiūrėti nenori. Štai ko susilaukiau! Padėkite man! — isteriškai šuktelėjusi, pacientė pasiviro į daktarą. — Aš užmokėsiu, kiek liepsite užmokėsiu, tik apžiūrėkite mane, pagydykite, padarykite laimingą, — nusivylusiai maldavo pacientė.

—Mokėti nereikia, dabar gydymas nemokamas, — naujai jums iki šiol tai nežinoma, — pastebėjo Laimėnas. — Aš jums išrašysiu vaistų...

Tuo momentu suskambo jo telefonas. Daktaras Laimėnas pakėlė ragelį.

—Aš pats klausau. Prašau, prašau. Ką tokį? Vieną minutėlę, aš pasitelsiu.

—Klausia kažin koks vyriškis, ar pas mane nėra draugės Starkuvienės.

—Ak, tai mano vyras, tai idiotas, tai žveris. Jis mane gauda, — lyg nuo žarijų kosusi, riktelėjo Jūratė Starkuvienė ir, trenkėtelė juri durimis, išbėgo į gatvę.

Daktaras Laimėnas lengviau atsikvėpė. Kiek pagalvojęs instinktyviškai užrašė: "Dykduoniavimo išdava".

Mintys nukrypo į praeitį. Kaip kino juostoje atsiminimas sekė atsiminimą. Tačiau labiausia jam įsiminė atmintį dieną, kada ruošėsi anatomijos egzaminui ir žinios nelindo į galvą.

—Labai reali dainelė "Medicina — mokslas kietas, čia svajonėms mažą vietos", mąstė jis tada.

—Pavasaris gamtoje, pavasaris širdyje, pavasaris kiekviename žingsnyje, kiekvienas individas juo džiaugiasi kaip įmnydamas, o tu sėdėk prie knygu ir kalk į galvą tuos nemlentos lotyniškus pavadinimus. Vargšai tie medikai — neturi laiko naudotis pavasario malonumais. Bepilgu filologams ir konservatorijos studentams. Jie gali ir pašokti, ir paūžti, — išgirdęs už sienos skambinant šeimnininko dukterį, galvojo. — Tai pianinu, tai akordeonu, lyg tyčia... o tu čia sėdėk ir anatomiją kalk.

Prisiiminė ir tai, kaip perėjo per savo keturių metrų kambarį viena kartą, kitą, trečią, o muzika dar smarkiau ir smagiai veržėsi į jo buiti...

—Kaip gali žmogus tokiose sąlygose mokytis, — mąstė. — Kada toks nera-

Neseniai Valstybinėje grožinės literatūros leidykloje techniniu redaktoriumi dirbantis iš Argentinos grįžęs Danielius Jakubonis minėjo savo gimimo penkiasdešimtąsias metines. Ta proga jubiliatą nuoširdžiai sveikino jo darbo draugai, pažįstamieji, buvę emigrantai. Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas D. Jakuboniui įteikė Garbės raštą.

Nuotraukoje: Grožinės literatūros leidyklos darbuotojas A. Jurėnas sveikina jubiliatą Danielių Jakubonį penkiasdešimtųjų gimimo metinių proga.

ištarė jis ir priėjo porą žingsnių arčiau. — Aš nenorėjau tavęs įžeisti. Atleisk man.

Ji pasiviro jo pusėn.

—Jūratė, tavo muzika mane jaudino. Ji sužiedė man širdį... mane užkerėjo. Ji įnešė į mano krūtinę pasiilgimą. Man pasidarė neramu ir aš nesupratau, ką dariau.

Jos pirštai virpėjo ant klaviatūros. Ji giliai atsiduso. Rimas uždarė klavišų antvožą.

Pro atdarą langą į kambarį veržėsi paslaptingas pavasaris, nesdamas gyvybės ir jaunystės spindulius.

Jau dvidešimt du tokius pavasarius Rimas pergyveno. Daug. Daug gražių saulėlydžių jis matė, daug žaivių dainų ir skambių muzikos melodijų girdėjo, tačiau tokio kerėjančio pavasario vakaro Rimas dar nebuvo sutikęs. Tokių akių, kaip lino žiedas, jis dar neregėjo. Šiandien jis išvydo nuostabiai švelniais, šviesiai geltonais plaukais, išsivajotą mergaitę.

Jis ją gėrėjosi, girdėjo jos skambų balsą ir malonių moteriškų žodžių, jautė jos temperamentą.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

Rimas pasilenkė arčiau ir pastebėjo, kaip dvi didelės, spindinčios, kaip deimantas, ašaros nusirito per Jūratės skruostus.

—Jūratė... — ją paliesdamas sušnabzdėjo. Jam buvo taip gera ir malonu, kad galvą gale surado save.

jauni žmonės pergyvena pirmąjį meilės svaigulį.

—Jūratė, tu esi nuostabi... aš tave myliu, — galvą gale ištarė Rimas ir pradėjo ją glamonėti.

—Koks brangus šis vakaras, — sušnibzdėjo konservatorijos studentė.

—Labai, — patvirtino Rimas ir giliai atsiduso. — Bet tu, Jūratė, tūkstantį kartų man brangesnė!

—Ak, koks tu, Rimai, dar kūdikis...

—Jūratė, leisk tave pačiuoti.

Ji nieko nesakydama, stipriai įsisiurbė į jo lūpas ir bučiavo, bučiavo...

Po to kiekvieną vakarą jie praleisdavo kartu. Jei jis pas ją neužeidavo, tai ji jį aplankydavo, sėdėdavo iki vėlaus vakaro. Ji jam skambindavo, jis jai pasakodavo apie savo planus ir svajojamąją šeimos laimę, drauge eidavo į šokių, koncertus.

—Aš esu be galo laimingas su tavim, — čiulbėjo Jūratė. — Aš tave bučiuoju ir būsiu tavo. Tu niekam daugiau negali priklausyti.

Tie jos žodžiai jam buvo saldesni už skaniausią liepų medų, ir gaivino jo skaisčiausius jausmus.

Ji po keliolika kartų jam išgrojo visas arijas, serenadas, sonatas, kurias mokėjo, nuvedė į Bethoveno, Šopeno, Šuberto ir kitų garsonybių pasaulį, parodė muzikos galybę.

Jis prašė:

—Dar truputį.

Ji jam skambino, kiek jis norėjo. Juodu buvo laimingi, trūkšo gyventi, mylėti ir būti mylimi. Jis jos žodžiais tikėjo.

Grįžęs iš vasaros atosto-

gu, Rimas pajuto Jūratės pasikeitimą. Jis tikėjosi šio to sutikimo, koks būdavo prieš tris mėnesius, buvo surinkęs pačius maloniausius išsireiškimus, norėjo nuoširdžiais žodžiais pasidalyti atostogų įspūdžiais, pasiklausyti jos pasakojimų, muzikos, pasėdėti kartu, o čia...

—Tu net bučiuotis nemoki... — pastebėjo Jūratė ir garsiai nusikvatojo. To maza, ji pasakė, kad neturinti laiko ir kažkur išėjo. Rimas pasinėkėjo su šeimninkais, papasakojo kaip tėviškėje piovė sieną, kirtu rugius, tačiau taip pat ilgai užtruko. Skundėsi, kad esąs nuvargęs ir noris pailsėti.

Tą naktį jis visai neužmigo. Įvairios mintys lindo į galvą. Mėgino skaityti, manė, kad išsiblaškęs po šaltu dušu, bet ir tas nepadėjo. Vylėsi, kad Jūratė taip pasielgė tyčia, norėdama sukelti pavydą. Tikėjosi, kad kitą dieną jie vėl bus geri draugai, bet tai buvo tik iliuzija. Jūratė vengė susitikti, daugiau ji jo nelankė. Jis ilgėjosi ir kankinosi.

—Kas tau yra, Rimai? Kodėl tu taip pasikeitė? — pertraukus metu užpuolė jį grupės draugės.

—Tur būt, dvarą prarado, — tęsė toliau.

—Aš žinau, — spėjo Ritas, — greičiausia mergina pametė. Ir gerai. Likimas jam keršija už tai, kad jį mus nežiūri. Ar mažai mūsų grupėje šaunų medikių, o jis muzikantės užsigėdė...

Rimas tylėjo. Tačiau tas tęsėsi neilgai. Kitą dieną

Taša 5-tame pusl.

Lithuanian Artist Stasys Krasauskas

By Nadezhda Zheleznova
Art Critic, Novosti Press Agency (APN)

Exhibitions of painters and graphic artists have become an established tradition of the YUNOST (Youth) magazine. Through these exhibitions Moscowites regularly become acquainted with the first works of beginner artists as well as the work of masters. At the first exhibition held in 1963 in the editorial offices of YUNOST the works of the young Lithuanian artist Stasys Krasauskas were displayed. They included more than 50 of his lithographs and prints.

Distinctive of his compositions are their simplicity, laconicism, and clarity. But that simplicity reflects great philosophical thought and the profound, broad world of this artist's meditations.

We might say that Krasauskas' images resemble good verse, for they contain wise metaphors and subtle symbolism.

A young girl looks at us from one of his portraits. She is light, graceful, all in motion, and seems to have been stopped by the artist just when she was running. Her eyes are wide open and look somewhat surprised, while her whole person strikingly reminds us of a young birch tree in spring.

Icarus is rushing towards the sun, a bundle of muscles and will-power fearless and romantic. Children reach out for flowers. "Just see how beautiful the world is we live in", each print seems to say, "just see how beautiful life is: it contains the sunshine and children, the fruitful soil and love!"

Stasys Krasauskas' works, which cover different themes and are diverse in style, nevertheless give us an integral

image of Man the beautiful, who advances toward the sun. Perhaps for this very reason the prints and lithographs, which are imbued with great chastity and respect for people, tell us much about the artist himself, a romanticist and realist, a person who does not idealize life, but strives to create an image of a harmoniously developed, powerful and proud Man.

Stasys Krasauskas is 33 years old, but his artistic career began more than 10 years ago. The realm of his interests is varied, just as is his artistic style, which ranges from cartoons to easel paintings.

The entire life of Stasys Krasauskas is closely bound up with Lithuania. We feel this love for his native land in all of his works. He seems to have absorbed the coloring of Baltic nature, the traditions of its ancient art, the motifs of the national creative work. At the same time the artist is constantly seeking the new, creating absolutely new compositions and forms, some of them bold and unexpected.

Krasauskas' illustrations to poems also reflect this quest for the new, for constant innovation. He illustrated Eduardas Mezhelaitis' book Man, which was awarded a 1962 Lenin Prize.

The artist has now made a new series of prints to illustrate Mezhelaitis' two books of poems Man and Cardigram.

He is now working on a new, "Philosophical series" and a number of lyrical drawings. He has also decided to make a series of prints called "Man's Hands," which will be a poetic account of the life and work of hands that create all that is valuable and superb on earth.

Netikėta pacientė

(Tąsą iš ketvirtos pusl.)

apie įvykį su Jūrate jis pasakojė grupės draugui Gintautui.

—Kaip matau, — kalbėjo draugas, — tu irgi ambiciją parodei. Reikėjo užteiti pas ją ir išsiaiškinti, o ne laukti, kol ji ateis. Grupės merginos šneka, kad matė Jūrą su kitu vaikinui. Būtu neteisinga su esama padėtimi tylomis susitaikyti. Juk buvote draugai ir, atrodė, nebogi, vienas kitą gerai pažįstate, tiesa, tai ko čia varžytis. O kartais lenka dėl mylimo žmogaus ir pakovoti.

Grįžęs iš užsiėmimų, Rimas pamatė Jūrą sodelyje, besklaidančią naują madų žurnalą.

—Sveika, muzike, — užkalbino. — Norėčiau su tavim, Jūrate, pasikalbėti.

—Kalbėk, — šaltai burbtelejo.

—Kodėl tu taip pasikeitėi, kodėl neatsakinėjai į mano laiškus?

—Tau įdomu?

—Jeigu būtų neįdomu, tai neklausčiau.

—Būk kantresnis, sužinosi.

—Rimtai, Jūrate, pasakyk, aš labai prašau.

—Kaip čia tau pasakius... aš jau ruošiuosi vestuvėms.

—Su kuo?

—Su labai įdomiu vaikinui. Dėl jo mergos iš proto kraustosi.

—Ir tu viena iš jų?

—Durnas. Jis man pasiro...

—O kaip su mūsų meile?

Juk sakei, kad su manim būsi laiminga, žadėjai būti mano.

—Gal ir sakiau, bet tu man nieko rimto nežadėjai. Sakei apsigėsi, kaip baigsime mokslus ir pradėsime dirbti, o jis dabar sutinka. Nuostabus mano Džionis, jis protingas ir turtingas, turi namus, automobilį.

—Tęsk toliau, o tu neturtingas studentas, ar ne taip?

—Gal ir taip...

—Pradėtumėm dirbti ir mes mašiną įsigytumėm, nenorėk iš karto tapti ponia.

—Kas buvo—jau negrįš. Reikia praeiti užmiršti.

—Lengva pasakyti, bet užmiršk, jei širdis sužeista.

Jūratė stebėjosi, iš kur pas Rimą atsirado tiek iškalbingumo, jautė, kad jis žiūri, kad ji blogai daranti, tačiau tvirtai laikėsi savo.

—Man tavęs gaila, Jūrate, — kitą dieną kalbėjo Rimas. — Kiek sužinojau, Straigys beveik dvigubai už tavę vyresnis, argi būsite laimingi? Be to, jis žinomas girtuoklis ir lovelasas.

—Nieks. Man jis patinka.

Dar keletą kartų Rimas mėgino kalbėti su Jūrate, deja, perkalbėti nepavyko.

—Labai gaila, — galvojo jis, — kad sukūrus meilę, mergina ją lengvai pamina po kojom.

Širdis jam pašėlusiai skaudėjo ir kankino nerimas. Kurį laiką negalėjo susikaupti, vaikščiojo kaip lunatikas, bet po truputį apsiporto ir įsigilino į studijas. Netrukus rado kambarį tolimame priemiestyje. Nors toli jam buvo keliauti į paskaitas bei laboratorijas darbus, bet tuo nesiskundė. Norėjo kuo greičiau užmiršti praeitį.

Costa Mesa, Calif.—Sulaukęs 62 metų amžiaus mirė rašytojas Roland C. Brown.

Pittsburgh, Pa.

Labai malonūs svečiai

iš Lietuvos

Balandžio 25–29 dienomis lankėsi pas mus Tarybų Sąjungos turistų grupė, susidedanti iš 22 vyrų ir 5 moterų. Tarp jų buvo ir du lietuviai — Vilniaus Pedagoginio instituto docentas Sigitas Kregždė ir įžymus poetas Justas Marcinkevičius. Tai jauni, pasižymėję moksle ir labai malonaus būdo svečiai. Apsistojo visi Sherwin Hotely ir iš ten važinėjo po Pittsburgho įžymesnes vietas. (Man juos užklausus, ar parodė, kaip neturtingi darbininkai, ypač negrai, čia gyvena, atsakė, kad "mums to tai nerodė.") Tai, rodos, pirmąsyk per keliolika metų buvo įsileisti Tarybų Sąjungos piliečiai į Pittsburghą, kuris vis buvo skaitomas uždrausta zona.

Mes, pažangesni lietuviai, sužinojė, kad svečiai iš Lietuvos lankysis Pittsburghe, padarėme planus ir bandėme suruošti jiems gražias priimtuves — pasivaikinti su jais ir pasikalbėti, bet pasirodė, kad jie taip užimti savais turistų reikalais, kad mūsų planai iširo. Džiaugėmės tik susitikę vakarais viešbutyje ir vėliau tik dvi valandas (šeštadienį, bal. 27) turėjome progą J. Miliauskas, J. Purtikas, J. Mažeika ir J. Mažukna su jais nuvažiuoti į LDS 160 kuopos klubą ir sustoti J. K. Mažuknos namuose. Ir taip mūsų visas draugavimas su tolimais ir mylimais svečiais užsibaigė.

LDS 8-tos apskrities konferencija yra šaukiama gegužės 19 d., prasidės 2 val. popiet. LDS kuopų delegatai ir svečiai prašomi dalyvauti. Po konferencijos, 6 val., bus vakarienė.

Prašome visus LDS narius ir simpatikus dalyvauti vakarieneje ir pasikalbėti svarbiais reikalais.

Konferencija ir vakariene įvyks LDS 160 kuopos name, 1317 Reedsdale St., N. S. Pittsburghe.

J. Miliauskas

—:

Kapinių naudai parė

Lietuvių Laisvų Kapinių naudai žaismių parė įvyks gegužės 18 d. LDS 160 kuopos name, 1317 Reedsdale St. Prasidės 7 val. vakarų. Rengia Lietuvių moterų apšvietos klubas.

Kaip jau yra žinoma, klubietės parengimo laiku daugelį gražių dovanėlių duoda dalyviams, o prie to—dar ir skanių užkandžių. Tai bus šeštadienio vakaras, patogi proga pažaisiti, gražiai vakarą praleisti ir gavusiems dovanėles, sekancią dieną pasilsėti.

Komitetas

SO. BOSTON, MASS.

NAUJI FILMAI IŠ TARYBŲ LIETUVOS

Rengia ALDLD 2ra Kuopa

Ivyks šeštadienį

Gegužės 18 May, Pradžia 7 v. v.

Rodys J. Grybas iš New Yorko

Su Nauju Prodžektoriumi

318 W. Broadway, So. Boston

Kas norite matyti, koks progresas dabar eina Lietuvoje, ateikite, pamatysite, žinosite.

Kviečia Rengimo Komisija

Worcester, Mass.

Pranešimas

Sekmadienį, gegužės 19, Lietuvių salėje, 29 Endicott St., Worcester, įvyks Lietuvių Meno Sąjungos ir Mass. valstijos meno apskrities festivalis—Dainų diena.

Prasidės lygiai 2 val. po pietų. Bet svetainės durys bus daug anksčiau atiduros. Kviečiami ir vietiniai anksčiau atvykti, kad turėtume progą pasikalbėti su atvykusiais dainininkais iš kitų kolonijų.

M. S.

Pittsburgh, Pa.

LDS suvažiavimas ir vakariene

Kiekvienais metais LDS 8-ji apskritis laiko metinį suvažiavimą. Šiomet jis įvyks gegužės 19 d., 3 val. po pietų, LDS 160-tos kuopos name, 1317 Reedsdale St., N. S. Pittsburghe.

Visoms kuopoms, kurios priklauso prie apskrities, jau yra išsiuntinėta pakvietimo laiška. Būtinai dalyvaukite, prisijusite skaitlingas delegacijas. Taipgi prašome ir tas LDS kuopas, kurios dar prie apskrities nepriklauso, prisijusti nors po vieną narį iš valdybų. Dalyvaukite skaitlingai, peržvelkite praėjusios veiklos, padarykite naujai veiklos planus.

Po suvažiavimo, ten pat, nuo 6:30 val vakare, bus vakariene, kurią gospadinės skaniai paruos. Prašome visus ir visas dalyvauti. Skaitę šį pranešimą pasakykite ir tiems, kurie jo nematė. LDS 8-ji apskritis bus dėkinga už dalyvumą.

J. Mažeika, Komiteto pirmininkas

Rio de Janeiro. —Brazilijos pakrastyje sudegė norvegų "Randi Broevig" laivas.

PHILADELPHIA and VICINITY

HELP WANTED MALE

BODY AND FENDER MECHANIC.

1st class. Apply or call—

JOHN OBIE

Towne & Country Motors

Fairview St. & Rte 130.

Riverside, N. J.

461-9760. Between 9 A.M.—9 P.M. (37-39)

MACHINIST, model maker—tool maker. Part time, varied mech. & electro-mech. work in modern, well equipped model shop. Ideal situation for retired individual who is trying to supplement his retirement income. Liberal fringe benefits. HA. 8-6200. Cherry Hill, N. J. for appt. (36-40)

Help Wanted—Female

WOMAN. To work in Luxury apt. For young couple. Cook and clean and assist with baby. Sleep in three nights. \$45.00 per week. Call evens. after 7:30. TU. 7-6106. Refs. reqd. (37-40)

Miami, Fla.

Gegužės 8 d. vakarą Bayfront parke Bandshell amphiteatre buvo surengtas šaunus koncertas garbei maestro Caesar La Monaca, kuris Miamės mieste per 34 metus vadovauja benei, susidedančiai iš 32 muzikantų. Ta proga publikos susirinko keli tūkstančiai, tarpe kurių dalyvavo kubiečių dipukų, daug ir lietuvių. Koncertai toje pačioje vietoje atsidūna du kartus per savaitę, nemo-

kamai.

La Monakas yra populiarus maestas, toje profesijoje dalyvauja per 55 metus, vadovaudamas benams ir orkestrams. Jam jau suėjo 77 metai, tačiau jis yra kaip koks jaunuolis, pilnas energijos vadovauti ir praktikuoti muziką.

V. J. Stankus

Tokio. — Japonai daug anglies perka Australijoje.

ASBURY PARK, N. J.

Sukaktuvės

Šio miesto seniausi ūkininkai, Antanina ir Mikolas Grakauskai, gyvenantieji West Portal Rd., minėjo savo vedybinę sukaktį —50 auksinių metų.

Abu Grakauskai yra ilgamečiai laikraščio "Laisvės" skaitytojai, rėmėjai.

Jų draugai, kaimynai ir giminės linki jiems sulaukti ir deimantinių (75) vedybinių metų sukakties. Daug sėkmės tiems gerie-

siems, nuoširdiems Krauskams.

Paulina Rimkienė

Maskva. — Pirmasis Tarybų Sąjungos kosmonautas pulkininkas Juris Gagarinas rašo, kad jam net gėda buvo skaityti tai, ką Javtušenko rašė apie TSRS Paryžiaus laikraštyje.

Washingtonas. — Dabar JAV federalinė vyriausybė turi 2,485,738 apmokamus žmones.

Worcester, Mass.

Worcester, Mass.

RYTINIŲ VALSTIJŲ DAINŲ ŠVENTĖ

Rengia Lietuvių Meno Sąjungos Centras ir LMS 2-roji Apskritis

Sekmadienį, Gegužės 19 May

Pradžia lygiai 2-rą valandą dieną

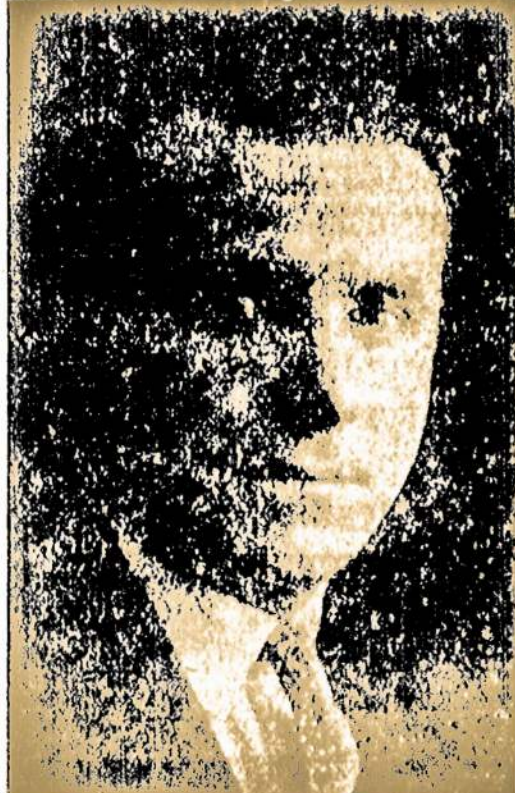
Brooklyno Aid Chorus, diriguojamas Mildred Stensler

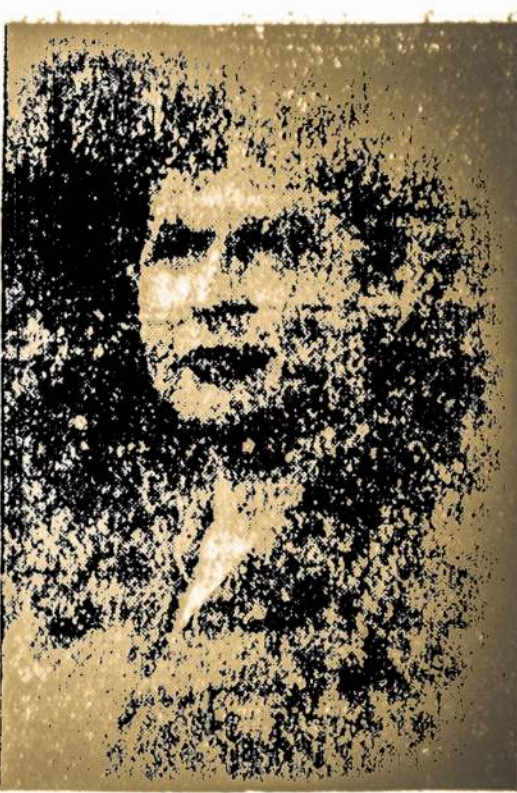
Jonas Dirvelis
Worcesterio Aid choro mokytojas

Aldona Wallen
(Downing)
sopranas, solistė

Jonas Sabaliauskas
tenoras

Ona Dirvelienė
Sopranas

Montello Vyrų Dailės Grupė, diriguojama Al. Potsus

IŠTISA KONCERTO PROGRAMA

BROOKLYNO AIDO CHORAS, vadovaujamas Mildred Stensler

HARTFORDO LAISVĖS CHORAS, vadovaujamas Wilma Hollis

ALDONA ir ELDON DOWNING, svečiai artistai

MONTELLO VYRŲ DAILĖS GRUPĖ, vadovaujama Al. Potsus

WORCESTERIO AIDO CHORAS, vadovaujamas Jono Dirvelio

HELEN SMITH-JANULIS, koncerto pianistė

Taipgi dalyvaus keletas įžymių talentų iš tolimų miestų

Lietuvių Salėje, 29 Endicott Street, Worcester, Mass.

Kviečiame visus Naujosios Anglijos lietuvius atsilankyti į šį įdomų festivalį. — Rengėjai

LMS VEIKLA

DAINŲ ŠVENTĖ

Šią savaitę, gegužės 19, visi rytiečiai menininkai susiburs į Worcesterį, kur švęsim iškilmingą **Dainų šventę**. Po žiemos laiko repeticijų chorai ir solistai bus pilnai pasiruošę duoti šaunų dainų koncertą.

Peržvelgiant jau pateiktą programą, matosi, kad vis naujų čia-augiu dainininkų stoja į solistų eilės, moki ir skleidžia lietuvišką dainą.

Taipgi apie pusę dainų, kurios bus dainuojamos šioje šventėje, yra naujų tarybinių Lietuvos muzikų kompozicijos.

Prieš kiek laiko šioj kolumnoj biskį bandžiau apibūdinti veiklą ir darbus eilės šių kompozitorių, ir džiugu, kad jų dainos jau įeina į mūsų chorų repertuarus. Naudės šiame koncerte Edvardo Balsio — „Jūreivių daina“, J. Slenio — „Jaunystės šventė“, K. Kavecko — „Susitikt tave norėčiau“ ir „Sienapiūtės naktį“, V. Laurušo — „Zvaigždutė“ ir „Kuršių marios“, J. Švedo — „Draugystės daina“, ir B. Dvariono — „Jaunystė“.

Kaip jau buvo anksčiau pranešta, chorai bendrai dainuos tris naujas dainas, pasiūlytas Centro:

„Ant Nemuno kranto“ — žodžiai E. Mieželaičio, muzika Jono Švedo.

„Linėlį raunu ne viena“ — žodžiai J. Marcinkevičiaus, muzika Jono Švedo.

„Vilniui žydi liepos“ — žodžiai E. Matuzevičiaus, muzika K. Kavecko.

Rytiečių Dainų šventėje dalyvaus sekami chorai ir solistai: New Yorko Aido choras, Worcesterio Aido choras, Hartfordo Laisvės choras, Montello Vyru Dailės grupė, Aido Moterų kvartetas, Jonas Sabaliauskas, Ona Dirvelienė, Albinas Daukšys, Wilma Hollis, Irene Janulis, Elena Brazauskienė, Victor Becker, Augustinas Iešmantas, ir Aldona ir Eldon Downing.

Tokią progą išgirsti vienu kartu tiek daug dainininkų ir dainų seniai turėjome, tai nepraleiskite neatsilankę į **LMS DAINŲ ŠVENTĘ** sekmadienį, gegužės 19, Lietuvių Sūnų ir Dukterų D-jos salė, 29 Endicott St., Worcester, Mass.. Pradžia 2 val. po pietų.

Mildred Stensler

Haverhill, Mass.

Mirė A. Barišauskas

Gegužės 3 d. mirė Aleksandras Barišauskas (Berry), 87 metų amž., gyvenęs 15 Kerndale St., Bradford, Mass. Čia išgyveno 62 metus. Palaidotas gegužės 6 d. St. Patrick's kapinėse. Paliko du sūnus Stepa ir Vytautą, penkis anūkus ir daugiau giminų.

Pagal vietinės spaudos pranešimą, nuo 1962 m. gegužės 2 d. ligi 1963 m. gegužės 2 d. uždarė penkias avalų dirbtuves, ir 1,100 darbininkų neteko darbo.

Taksai už 1963 m. — \$75.60 ant \$1,000 — pakilo \$3.20.

Ši mėnesį peržiūrėtos telefono knygos ir surasta 99 Smith'ai, 67 Comous'ai, 59 Brown'ai, 53 Johnson'ai ir 40 Ryon'ai

Geegužės 2 d. prapuolė Nathan (Nate) Berman, 53 metų amžiaus, valgyklos savininkas. Kol kas nesurandama nei jo mašinos, kuria jis išvažiavo.

Lietuviški filmai

Vėl galėsime matyti gražius filmus iš Lietuvos gegužės 17 d., 7:30 vakare, Lietuvių piliečių Gedimino klubo salėje, 324 River St. Rodys J. Grybas iš Niujorko su savo nauju projektu.

Seniau dauguma sakydavo, kad Lietuvių klubą sunku surasti. Mat, mažomis raidėmis buvo ant sienos pažymėtas. Gi dabar didelėmis raidėmis pažymėtas — Lithuanian Gedimin Club, tai iš tolo matyti dieną ir naktį.

„Laisvės“ nr. 27 tilpusiame pranešime, paskutiniame paragrafe, kur pažymėta kovo 9, turėjo būti 29 d. Darbininkė

Clifton, N. J. — Įvyko gaisras Romos katalikų bažnyčioje. Nuostoliai dideli.

Spalvoti paveikslai

gegužės 25

Nepamirškite

Šeštadienį, gegužės 25 d., „Laisvės“ salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Parke, bus rodomi spalvoti paveikslai. Pradžia 7:30 val. vakare. Paveikslus rodys J. Šturbas, kuris turi padaręs daug nuotraukų iš įvairių įvykių (parengimų, piknikų, šiaip įvairių vaizdų). Parodys ir keletą naujų vaizdų iš Lietuvos. J. Grybas parodys iš LDS seimo eigos filmą, kurį padarė chigagietis J. Misevičius praeitą vasarą Detroito — laike LDS seimo.

Daugelis atsilankusiųjų pamatys ir save paveiksluose.

Atsiveskite savo draugus ir pažįstamus.

Ši paveikslų rodymą rengia Aido choras.

Rengėjai

Tarp lietuvių

Vieną dieną sutikau Juozą Šalinską ir užklausiau, kaip gyvuoja jo tėvas Pijus Šalinskas. Jaunasis Šalinskas pasakė, kad tėvo sveikata nelabai stipri.

Pijus Šalinskas yra gerai žinomas newyorkiečiams, Woodhaveno ir apylinkės lietuviams, nes per daugelį metų jis vedė laidotuvių įstaigą — SHALINS FUNERAL HOME, 8402 Jamaica Ave., Woodhaven. Jo sveikatai susilpnėjus jis išsikėlė gyventi Delray, Floridoj, o sūnus Juozas (su pagalba savo malonios žmonos Marytės) perėmė visą laidotuvių įstaigos tvarką.

P. Šalinskas labai žingėdauja newyorkiečių lietuvių gyvenimui, tad jis gana laikraštį „Laisvė“ ir iš ten sužino daug žinių.

Sūnus Juozas vyksta pas tėvą, aplankyti jį. Prašiau jo, kad perduotų geriausius linkėjimus nuo manęs, kad sustiprėtų sveikatoje, taipgi esu tikra, kad ir kiti geri P. Šalinsko pažįstami linki jam to paties.

L. K.—tė

Keletas valandų su mielaisiais svečiais iš Lietuvos

Atitrukę nuo savo tarybinių sankeleivių - turistų grupės, poetas Justinas Marcinkevičius ir docentas Sigitas Kregždė praėjusį sekmadienį atvyko į „Laisvės“ salę, Ozone Park, N. Y., susitikti su pažangiais lietuvių Niujorko lituviais. Pastarieji svečių nekantriai laukė ir entuziastiškai juos sutiko.

Tai buvo popietė, kurios šio susitikimo dalyviai ilgai neužmirš!

Trumpai paduosiu čia visą tai, kas susitikime vyko.

Kadangi susirinkimą ruošė Lietuvių Literatūros Draugijos Centrinis Komitetas, tai jo pirmininkė K. Petrikienė atidarė mitingą ir mitingo vedimą pavedė „Šviesos“ redaktoriui Antanui Bimbai. Pastarasis pakvietė Aido chorą sudainuoti keletą dainų. Choras, vadovaujamas M. Stenslerienės, sudainavo „Draugystės dainą“ — J. Švedo, „Vilniui žydi liepos“ — K. Kavecko, (solistas A. Iešmantas), taipgi „Linėlį roviau ne viena“ — J. Švedo ir „Jaunystė“ — B. Dvariono. Pastarųjų dviejų dainų žodžiai — poeto J. Marcinkevičiaus.

Netenka nei sakyti, kad choro dainos svečius labai sujaudino, o poetą J. Marcinkevičių — iki ašarų. Pagaliau jis pats stojo į chorių gretas ir su jais dainavo.

(Turime nepamiršti, kad J. Marcinkevičius, lankdamas Vilniaus universitetą, dainavo studentų kvartete, o vėliau kurį laiką dainavo Liaudies dainų ir šokių ansamblyje; Justinas turi puikų boso balsą.) Tuomet kalbėjo R. Mizara; supažindino jis publiką su svečiais, o svečius su Niujorko lietuviais ir jų įstaigomis bei organizacijomis.

Iš svečių pirmuoju kalbėjo buvo S. Kregždė — Vilniaus Pedagoginio instituto docentas. Jis vaizdžiai papasakojo apie Instituto veiklą, apie tai, kaip Lietuvoje plečiasi žmonių švietimas ir mokslas bei kultūra. Vieta neleidžia cituoti jo minėtus statistinius duomenis apie Lietuvos mokytojus ir moksleivius: gal būti gerbiamas svečias mums vėliau pats parašys. J. Publika entuziastiškai sveikino gerbiama svečią už jo kalbą.

Pagerbta motina

Tuomet pirmininkas pakvietė J. Marcinkevičių. Susijaudinęs, poetas nepaprastai jautriai, poetiškai pradedo savo kalbą ir tokiu tonu ją baigė. Jis šiltai sveikino ir A. Bimbą, kuriam nesenai Vilniaus universitetas suteikė Istorijos mokslo daktaro laipsnį. Poetas apkabino Antaną ir karštai pabučiavo. Savo ir Lietuvos rašytojų vardu jis sveikino visus Amerikos lietuvius ir džiaugėsi, kad turi progą su jais nors trumpai susitikti, tarp jų pabūti.

Kadangi tai buvo Motinos diena, tai poetas karštai sveikino motinas ir visas moteris, įterpdamas tokią niekad nepamirštamą sakinį: „Mielosios draugės motinos, skaitykite mane savo sūnum...“

Jis skaitė - deklamavo iš savo „Publicistinės poemos“ skyrių „Motina.“ Skaity-

mas sujaudino publiką iki ašarų.

Tuomet poetas deklamavo vieną skyrių (Apie Kairį ir Kairienę) iš savo poemos „Dvidešimtas pavasaris“, už kurią jis buvo premijuotas. Čia jau buvo linksmesnis dalykas, bet nepamirštas. Poetas jaunąs, vos peržengęs 30 metų, aukštas, dailus, su puikiu boso balsu! Ir kaip jis sugeba savo kūrybą klausytojui perduoti!

Ieva Mizarienė įteikė svečiams dovanėles — nuo susirinkusiųjų, po parkerinę plunksną, nuo Niujorko pažangiųjų lietuvių — po kitą dovanėlę. Savo trumpoj kalboj Ieva priminė, kad niujorkiečiai lietuviai niekad Motinos dienos taip kultūriškai, taip šauniai neatžymėjo, kaip šiandien, gerbiame svečių pas mus buvimo dėka.

Čia buvo ir kitas svečias — Vytautas Zenkevičius, TSRS ambasados Washingtono antrasis sekretorius. Jis taip pat buvo pakviestas tarti žodį.

V. Zenkevičius dėkojo niujorkiečiams už šiltą svečių iš Tarybų Lietuvos priėmimą ir jų pagerbimą. Kalbėtojas pasakė vieną labai reikšmingą dalyką, kurį čia verta priminti. Jis sakė, kad Tarybų Lietuva tiesia ranką kiekvienam užsienyje esančiam lietuviui, kuris nori palaikyti su savo tauta kultūrinius ryšius. Bet, kalbėtojas pažymėjo, yra JAV tokių lietuvių, kurie, kalbėdami apie kultūrinius ryšius, jų palaikymui lyg ir sąlygas stato, būtent, kad Lietuvoje turi būti grąžintas buržuazijos viešpatavimas. Tokių žmonių „kultūrinio bendradarbiavimo“ Lietuva nenori, ir tegu jie nesitiki, kad jų svajonės išsipildys. Lietuva į kapitalizmą negrįš. Ji yra ir bus tarybinė, socialistinė. Kurie lietuviai išieiviai nori su tokia Lietuva bendradarbiauti, sakė kalbėtojas, tokiems mūsų tauta mielai tiesia ranką.

V. Zenkevičiaus kalba buvo palydėta karštais aplo-dismentais.

Sigitas Kregždė

Apie Justiną Marcinkevičių pas mūs buvo rašyta, bet smulkiau nebuvo rašyta apie docentą Kregždę. Kas jis? Tai taip pat jaunas vyras, mokyta, bet labai kuklus.

S. Kregždė gimė 1930 m. Biržų rajono Papilio apylinkės Smaliečių kaime, vals-tiečių šeimoje. Papilio vidurinė mokykla baigė 1954 metais. Įstojo į Vilniaus Valstybinio Pedagoginio instituto pedagogikos fakultetą. Jį baigęs, įstojo į Kijevo Valstybinio T. Ševčenkos vardo universitetą. 1953 m. apgynė disertaciją.

Nuo 1957 metų Sigitas dirba Vilniaus Pedagoginio instituto psichologijos katedroje; nuo 1950 metų jis psichologijos katedros vedėjas. Sigitas — atsakingas Tarybų Lietuvos Aukštųjų mokyklų „Mokslo darbų“ Pedagogikos ir psichologijos serijos redaktorius. S. Kregždės žmona taipgi pedagogė ir dirba tame pačiame institute pedagogikos katedros vyr. dėstytoja. Jiedu turi sūnelį, kuriam eina tretis metai.

Baigus „oficialią“ programą, J. Juška paskaitė kelis savo eilėraščius.

Pokalbiai

Rengėjai pavaišino visus kavute. Per daugiau kaip valandą svečiai buvo apgul-ti niujorkiečių lietuvių. Kiekvienas norėjo paspausti jiems ranką, kiekvienas norėjo tarti žodelį kitą, ir tam buvo proga. Abudu svečiai mieliai su visais šnekėjosi, ir išėjo iš salės patys paskutinieji.

Abudu mieli svečiai buvo labai pasitenkinę šiuo susitikimu su Niujorko pažangiais lietuviomis. Bet dar labiau buvo pasitenkinę niujorkiečiais!

Ši diena, šis susitikimas su svečiais iš Tarybų Lietuvos mūsų atmintyje pasiliks ilgai ilgai!

Ns.

JAUNIAUSIAS AIDO CHORO SVEČIAS

Džiugu, kad grupės ilgamiečių Aido choro prietelių ir bičiulių atvyko net iš kelių kitų valstijų, taip pat ir iš savo valstijos dar tolimesnių vietų. Žinoma, jų tikėjimės ir būtime nusivylę, jeigu jų nebūtume sulaukę. Bet vargiai būtime mės tikėjosi sulaukti svetelį Edvardą Lewis Bell. Šis berniukas atvyko į Ameriką ir pasauli kovo 29-tą. Jis — Aido choro buvusios šokėjų grupės mokytojos Rutos Bell mažiausias sūnelis, ketvirtasis jų kūdikis. Ruth juos visus, kaip kas metai, sukūsi mašinos ir atsivežė atspazinti su jos mylimu Aido choru jo pavasariname koncerte geg. 5-tą.

Ruth atvežė Aidui nuo savo mamytės Petronėlės Gasparienės (gvy. Grand Rapids, Mich.) dovaną \$5 ir pridėjo savąjį penkinę.

Tuorisi linkėti Rutos dukrelei ir sūneliams greitai augti. Juk būtų miela sulaukti ne vien kaip svečius, bet ir kaip programos dalyvių. Žinant motinos energiją, gal būtų yra leistina kai ko laukti ir iš jos atžalyno.

D-ė

Iš laiškų

SVEIKINAM DRAUGA A. BIMBĄ

Gerbiamas drauge: Mūsų LLD 45 kuopa, St. Petersburg, Fla., savo susirinkime gegužės 5 d. nutarė (nors ir pavėluotai...) pasveikinti jus, kuriame 1962 m. gruodžio 25 d. valstibinis Vilniaus V. Kapsuko vardo universitetas suteikė Istorijos mokslų garbės daktaro vardą. Kadangi jūs, drauge Antanai, apart kitos darbininkškos veiklos, esate atsakomingu mūsų LLD organo „Šviesos“ redaktoriui, kurį pavyzdinčiai redaguojate, tai jums suteiktoji garbė kerta yra ir mūsų visam pažangiam darbininkškam judėjimui pagarba. L.L.D. 45 Kuopa

Monroe, N. Y.

Arrow Park, Inc.

Rengia

Pavasarinį Banketą

Šeštadienį

Gegužės 18 May

Pradžia 7:30 Vakare

Įžanga \$6.00 Asmeniu (Išskaitant Nakvynę)

Užsakykite iš Anketo

Aido ch. ir visiems, kurie važiuos į Worcesterį

Gegužės 19 d. Aido choras ir geras būrys choro prietelių važiuos į dainų festivalį, į Worcester, Mass. Autobusas išvažiuos 8-tą valandą ryto nuo Laisvės salės, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Visi būkite prieš aštuntą.

Aido Choro Komisija

Mirė Jurgis Diržys

Praėjusį šeštadienį, geg. 11 d., mirė Jurgis Diržys, kriaučių kontraktorius. Jis buvo apie 70 metų amžiaus. Pašarvotas Garšvos šermėnijoje. Kūnas iš šermėnės bus išvežtas geg. 15 d. apie 9 val. ryto, palaidotas bus šv. Jono kapinėse Brooklyne.

DEMONSTRAVO UŽ TAIKĄ

New Yorkas. — Šimtai moterų ir vaikų demonstravo už taiką. Demonstracijos įvyko Columbus Circle, prie Jungtinių Tautų būveinės ir New Yorko Apšvietos įstaigos. Reikalavo uždrausti atominis ginklus, eiti prie nusiginklavimo ir visų ramaus sugyvenimo. Demonstracijos ruošė „The Women Strike for Peace“.

Baranikienės Paveikslų paroda pratęsta

ROKO galerijos lankytojų ir paveikslų mėgėjų prašoma Máj Steven Bara-

nikienė sutiko savo parodą pratęsti iki gegužės 25-os. Paprastai paveikslus žiūti, daugumoje, visokio meno mėgėjai, o šiuo sezono uždarymo metu visi labai užimti su savais koncertais, teatrais ir kitais veiksmiais.

PAIEŠKOJIMAS

Aš, Felix Mazolis, paieškau brolio žmonos Marės ir jo vaikų. Paliko tris vaikus: Antaną, Aldoną ir Algirdą. Gyveno Clinton, Ind. 1918 metais buvo sužeistas (traukinio ir mirė. Girdėjau, kad šeima persikėlė gyventi West Frankfort, Ill. Labai norėčiau susisiekti su jais. Lai patys atsiliepią, arba žinantieji apie juos. Būsiu dėkingas. Felix Mazolis, 38 Parker St., Gardner, Mass. (38-42)

PRANESIMAI

BROCKTON, MASS. Moterų Apšvietos Klubas turės savo metinę išvyką (May walk) gegužės 26 d. K. Ustupo kod. 27, Cleveland Ave., Montello, netoli nuo Lietuvių Tautiško Namų. Pradžia 1 val. popiet. Ten visko bus valgyti ir gerti. Kviečiame visus. Rengimo komisija (37-38)

REIKALAVIMAI

Reikalinga moteriškė ar mergina, galinti prižiūrėti namą ir kambarius. Gaus nuosavą kambarį. Dėl platesnių informacijų, prašome kreiptis pas: John Lewis, 303 Wyona St., Brooklyn, N. Y. (37-38)

PARDAVIMUI SALDAINIŲ KRAUTUVE

Gera! ištaisytas biznis, tinkantis kad ir pensininkui porai. Nėsa gyvo pelno \$9,000 1 metus, norint dar galima pagerinti biznį. Yra 3 kambarių apartamentas gyvenimui.

Jei pirktų nemokantys to biznio, galėčiau pabūti su juo ir išmokyti bizniavoti. Jei būtų reikalingas, galėčiau duoti 5 metams ant išmokėsių, nes žinau, kad tas biznis puikiai atmokės skolą. Dėl informacijų prašau telefonuoti: Jamaica 9-9724 (36-28)

BROOKLYN, N. Y.

ILGAMETIS MŪSŲ DRAUGAS

POVILAS RAINYS

Gegužės 4-tą mirties tapo ištrauktas iš mūsų gretų. Liūdimė netekę draugiško pažangiečio, darbininkų judėjimo nuosirdaus dalyvio. Reikiame užuojautą jo žmonai Adelei, pergyvenančiai skaudų liūdesį dėl savo draugo mirties.

P. Bechis
J. Grybas
J. Gužas
S. Sasna

J. Gasiūnas
V. V. Bunkai
J. E. Kasmočiai

Elenora Sungaila
P. N. Ventai
P. A. Aleknai

P. Gustaitis
J. Weiss
A. Meškiai

J. K. Rušinskai
O. Walmusienė
J. ir J. Lazauskai

B. Makutėnienė
K. Milenkevičiai
J. S. Vinikačiai

M. Grigas
V. O. Baltrušaičiai
A. Balčiūnas

C. Benderis
S. O. Titaniai
K. I. Levanai

P. Bieliauskai
W. Skodis
A. Žurinskai

W. B. Keršuliai
V. V. Venskūnai
V. Zmitraitė

A. Kazlauskienė
A. D. Veličkai
O. Cibulskienė

M. Tamelienė
P. Višniauskas
O. Laukaitienė

D. Galinauskienė
Ona Dobinis
R. B.

H. R. Feiferiai
Jonas Valentis
S. Večkys
P. M.

M. Kalvaitienė
J. O. Kalvaičiai
A. Kairienė

A. Kvedaraitė
Uršulė Bernotienė
L. Gavrilovičius

Sofija Petkus
V. O. Cepuliai
K. Karpavičienė

F. Belskienė
D. Solomskas
W. Mišūnas

P. Varška
V. Lisajienė
O. Griškienė

M. Klimas
M. E. Liepai
P. Collins

H. Saurienė
V. Urbonienė
G. Wareson

V. Janauskas
M. Krunskienė
S. Griškis

M. Stakovas
K. Petrikienė
U. Bagdonienė

A. Mikalaus
C. B. Briedžiai
B. N. Skubliskai

C. P. Meškėnas
E. R. Mizarai
Dr. A. ir M. Petrikai

I. ir A. Bimbai
N. ir P. Bukniai
L. Kavaliauskaitė